

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	21.03.2003
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	31.12.2003
Avaldamismärge:	

Väärteomenetluse seadustik

Vastu võetud 22.05.2002
[RT I 2002, 50, 313](#)
 jõustumine 01.09.2002

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
11.12.2002	RT I 2002, 110, 654	09.01.2003
12.02.2003	RT I 2003, 26, 156	21.03.2003

NB! Muudetud samuti Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 25.03. 2004. a kohtuotsusega nr 3-4-1-1-04 (avaldatud 14. 04. 2004. a - [RTIII 2004, 9, 96](#)), jõustumise aeg 25. 03. 2004.

1. peatükk PÕHISÄTTED

§ 1. Seadustiku reguleerimisala

Käesolevas seadustikus sätestatakse väärtegude kohtuvälise menetluse ja kohtumenetluse kord ning väärteo eest kohaldatud karistuse täitmisele pööramise kord.

§ 2. Kriminaalmenetluse sätete kohaldamine

Kui käesolevas seadustikus ei ole sätestatud teisiti, kohaldatakse väärteomenetluses kriminaalmenetluse sätteid, arvestades väärteomenetluse erisusi.

§ 3. Väärteomenetlusõiguse isikuline kehtivus

(1) Väärteomenetlusõigus kehtib füüsilise ja juriidilise isiku kohta.

(2) Isiku suhtes, kellel on diplomaatiline puutumatus või välislepingus ettenähtud eelistused, võib Eesti väärteomenetlusõigust kohaldada välisriigi taotlusel, arvestades välislepingus sätestatud erisusi.

§ 4. Süütuse presumptsioon

Kedagi ei tohi käsitada väärteo toimepanemises süüdlasena enne, kui väärteo eest karistamise otsus on tema kohta jõustunud.

§ 5. Menetlusosalise õiguste tagamine

Kohtuväline menetleja ja kohus on kohustatud:

- 1) selgitama menetlustoimingut, rakendades menetlusosalisele toimingule eesmärki ning tema õigusi ja kohustusi;
- 2) tagama menetlusosalisele isikule võimaluse end iseseisvalt kaitsta;
- 3) võimaldama käesoleva seadustiku § 19 lõigetes 2 ja 3 ning § 22 lõigetes 1 ja 2 ettenähtud alustel ja korras menetluses osaleda menetlusosalise isiku kaitsjal.

§ 6. Isiku inimväärkuse austamine

Menetleja peab menetlusosalist kohtlema tema au haavamata ja tema inimväärkust alandamata.

§ 7. Väärteoga tekitatud kahju hüvitamine

Väärteo toimepanemisega tekitatud kahju hüvitamine otsustatakse tsiviilseadustes sätestatud alustel ja korras.

2. peatükk MENETLEJA, MENETLUSOSALINE, EKSPERT, TÖLK JA KOHTUMENETLUSE POOLED VÄÄRTEOMENETLUSES

1. jagu Menetleja väärteomenetluses

§ 8. Menetleja

Menetleja on:

- 1) kohtuvälises menetluses kohtuväline menetleja;
- 2) kohtumenetluses kohus.

§ 9. Kohtuväline menetleja

Kohtuväline menetleja on seadusega sätestatud juhul:

- 1) täidesaatva riigivõimu volitustega asutus;
- 2) valla- ja linnavalitsus;
- 3) eraõiguslik juriidiline isik halduslepingu alusel.

[RT I 2002, 110, 654- jõust. 09.01.2003]

§ 10. Kohtuvälise menetleja ametnik

- (1) Kohtuväline menetleja osaleb menetluses ametniku kaudu.
- (2) Kohtuväline menetleja kinnitab nende ametikohtade loetelu, mida täitev ametnik on pädev väärteomenetluses osalema kohtuvälise menetleja nimel.
- (3) Kohtuväline menetleja annab ametnikule tema pädevust tõendava tunnistuse. Tunnistuses peab olema märgitud ametniku pädevuse aluseks oleva õigusakti nimetus, number ja kuupäev.
- (4) Kohtuvälise menetleja ametnik on kohustatud esitama menetlusalusele isikule ja teistele menetlusosalistele ning kohtule oma pädevust tõendava tunnistuse.
- (5) Käesoleva seadustiku § 9 punktis 3 nimetatud eraõiguslik juriidiline isik osaleb väärteomenetluses oma töötaja kaudu. Eraõiguslikule juriidilisele isikule laieneb käesoleva paragrahvi lõigetes 2–4 sätestatu tema erisusi arvestades.

[RT I 2002, 110, 654- jõust. 09.01.2003]

§ 11. Kohtuväliste menetlejate alluvusvaidluste lahendamine

- (1) Kui väärteo menetlemispädevus on seadusega antud mitmele kohtuvälisele menetlejale, menetleb väärteoasja selle kohtuvälise menetleja ametnik, kes on teinud esimese menetlustoimingu. Alluvusvaidlused lahendavad kohtuvälised menetlejad kokkuleppel.
- (2) Kui kohtuvälised menetlejad ei jõua kokkuleppele, lahendab alluvusvaidluse oma resolutsiooniga viivitamata:
  - 1) minister, kui kohtuvälised menetlejad on tema valitsemisalasse kuuluvad asutused;
  - 2) maavanem, kui kohtuvälised menetlejad on sama maakonna valla- või linnavalitsused;
  - 3) siseminister käesoleva lõike punktides 1 ja 2 nimetamata juhtudel.
- (3) Kohtuväline menetleja, kes käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud resolutsiooni kohaselt ei ole pädev menetlust jätkama, saadab väärteomaterjali kaaskirjaga pädevale kohtuvälisele menetlejale. Enne väärteoasja pädevale kohtuvälisele menetlejale saatmist tehakse vaid edasilükkamatud menetlustoimingud.

§ 12. Väärteoasja menetlemise koht

- (1) Väärteoasja menetletakse teo toimepanemise koha järgi.
- (2) Menetlusaluse isiku taotlusel võib väärteoasja menetleda:
  - 1) tema elu- või asukoha järgi;
  - 2) mootorsõiduki, raudteeveeremi, õhu- või veesõiduki Eestis registreerimise koha järgi.

(3) Kui menetlusalune isik pärast menetluse alustamist muudab oma elu- või asukohta, võib tema taotlusel asja menetleda tema uue elu- või asukoha järgi.

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 nimetatud taotluse lahendab kohtuväline menetleja või kohus määrusega.

§ 13. Menetleja kohtumenetluses

Kohtumenetluses on menetleja maa- ja linnakohus, ringkonnakohus ning Riigikohus.

§ 14. Kohtualluvus

(1) Väärteoasja või väärteoasjas tehtud lahendi peale esitatud kaebust arutab see maa- või linnakohus, kelle tööpiirkonnas on kohtuväline menetleja viinud kohtuvälise menetluse lõpule või teinud lahendi.

(2) Kohus kontrollib väärteoasja kohtualluvust kohtulikku arutamist ette valmistades. Kui kohus tuvastab ebaõige kohtualluvuse, koostab ta väärteoasja alluvusjärgsele kohtule saatmise määruse. Enne väärteoasja alluvusjärgsele kohtule saatmist on lubatud teha vaid edasilükkamatuid menetlustoiminguid.

(3) Kui maa- või linnakohus vaidlustab teisest kohtust saadud väärteoasja kohtualluvuse, määrab väärteoasja kohtualluvuse ringkonnakohtu tööpiirkonna piires ringkonnakohtu esimees ning muudel juhtudel Riigikohtu esimees. Kui ringkonnakohus vaidlustab teisest kohtust saadud väärteoasja kohtualluvuse, määrab väärteoasja kohtualluvuse Riigikohtu esimees.

(4) Kui kohtuvälises menetluses on menetlustoiminguks vajalik kohtuniku luba, annab loa menetlustoiminguks maa- või linnakohtu kohtunik, kelle tööpiirkonnas menetlustoiming tehakse.

(5) Käesoleva seadustiku §-s 78 ettenähtud kaebuse kohtuvälise menetleja tegevuse peale lahendab maa- või linnakohtunik, kelle tööpiirkonnas vaidlustatud määrus või menetlustoiming tehti.

§ 15. Väärteoasja arutava kohtu koosseis

(1) Maa- või linnakohtus arutab väärteoasja ja kohtuvälise menetleja otsuse peale esitatud kaebust maa- või linnakohtunik ainuisikuliselt.

(2) Ringkonnakohtus arutab väärteoasja kolmest kohtunikust koosnev kohtukoosseis. Eelmenetlust väärteoasjas toimetab ringkonnakohtu kohtunik ainuisikuliselt.

(3) Riigikohtus vaatab väärteoasja läbi vähemalt kolmest kohtunikust koosnev kohtukoosseis.

2. jagu

Menetlusosaline ja kohtumenetluse pooled väärteomenetluses

§ 16. Menetlusosaline

Menetlusosaline on menetlusalune isik ja tema kaitsja.

§ 17. Kohtumenetluse pooled

Kohtumenetluses on kohtumenetluse pooled menetlusosaline ja kohtuväline menetleja.

§ 18. Menetlusalune isik ja süüdlane

(1) Menetlusalune isik on füüsiline või juriidiline isik, kelle suhtes on alustatud väärteomenetlust.

(2) Menetlusalune isik, kelle karistamise kohta on jõustunud kohtuvälise menetleja otsus või kohtuotsus, on süüdlane.

(3) Kui menetlusalune isik või süüdlane on juriidiline isik, on tema seaduslikul esindajal kõik esindatava õigused ning ta võib anda tema nimel ütlusi.

§ 19. Menetlusaluse isiku õigused ja kohustused

(1) Menetlusalusel isikul on õigus:

- 1) teada, millist väärteoasja tema suhtes menetletakse;
- 2) õigus kaitsja abile käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 sätestatud korras;

- 3) olla kohtus oma väärteoasja arutamise juures;
- 4) anda ütlusi, esitada tõendeid ja taotlusi;
- 5) teada menetlustoimingu eesmärki;
- 6) tutvuda menetlustoimingu protokolliga ning teha menetlustoimingu tingimuste, käigu, menetlustulemuste ning menetlustoimingu protokolliga avaldusi, mis protokollitakse;
- 7) vaidlustada kohtuvälise menetleja või kohtu menetlustoimingu või lahend käesolevas seadustikus sätestatud korras.

(2) Menetlusalusel isikul on õigus kaitsjaga ühendust võtta alates tema kinnipidamisest või muu esimese menetlustoimingu tegemisest. Menetleja peab isiku kinnipidamisel või muu esimese menetlustoimingu tegemisel võimaldama menetlusalusel isikul kasutada temal olemasolevaid sidevahendeid kaitsjaga ühenduse võtmiseks. Kaitsja võib osaleda kaitstava menetlusaluse isiku suhtes läbiviidava menetlustoimingu tegemisel, kuid tema mitteilmumine ei peata menetlustoimingu tegemist.

(3) Kaitsja osavõtt alates kohtumenetlusest on kohustuslik, kui menetlusalune isik on 14- kuni 18-aastane või ta ei ole psüühikahäire tõttu ise suuteline end esindama.

(4) Menetlusalune isik on kohustatud:

- 1) menetleja kutsel ilmuma, kui kohustuslik ilmumine on kutses märgitud;
- 2) täitma menetleja seaduslikke korraldusi.

[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

3. jagu

Kaitsja väärteomenetluses

§ 20. Kaitsja

(1) Menetlusalusel isikul ja süüdlasel võib olla kaitsja, kelleks on advokaat või menetleja loal muu õigusteadmistega isik.

(2) Kaitsja volitusi tõendab volikirj.

(3) Kaitsjal võib olla mitu esindatavat, kui esindatavate huvid ei ole vastuolus. Menetlusalusel isikul või süüdlasel võib olla kuni kaks kaitsjat.

(4) Kassatsiooni ja teistmisavalduse saab süüdlane esitada advokaadi vahendusel.

§ 21. Kaitsja õigused ja kohustused ning kaitsja taandamine

(1) Kaitsjal on õigus:

- 1) võtta osa menetlusest, alates menetlusaluse isiku kinnipidamisest või muu menetlusaluse isiku suhtes esimese menetlustoimingu tegemisest, kuid kaitsja mitteilmumine ei peata menetlustoimingu tegemist;
- 2) saada juriidiliselt või füüsiliselt isikult kaitsealusele õigusabi andmiseks vajalikke dokumente;
- 3) esitada tõendeid ja taotlusi;
- 4) kasutada kaitsekohustust täites menetleja teadmisel tehnikavahendeid, kui see ei sega menetlustoimingu.

(2) Kaitsjal on õigus käesolevas seadustikus sätestatud korras:

- 1) osaleda menetluses koos menetlusaluse isikuga või iseseisvalt;
- 2) vaidlustada menetleja menetlustoimingu või lahend.

(3) Kaitsja osavõtt on alates kohtumenetlusest kohustuslik käesoleva seadustiku § 19 lõikes 3 sätestatud alustel.

(4) Väärteomenetluses taandatakse kaitsja kriminaalmenetluses sätestatud alustel ja korras.

[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 22. Riigi kulul määratud kaitsja

(1) Kui kohus leiab, et menetlusaluse isiku olulised huvid võivad kohtumenetluses jääda kaitseta tema maksujõuetuse tõttu, võib ta määrata isikule kaitsja riigi kulul.

(2) Kui käesoleva seadustiku § 19 lõikes 3 nimetatud isik ei vali endale ise kaitsjat, määrab kohus talle kaitsja riigi kulul.

(3) Määrus kaitsja määramise kohta saadetakse Eesti Advokatuuri juhatusele. Määruse koopia pannakse väärteotoimikusse.

§ 23. Kaitsja tasu hüvitamine väärteomenetluse lõpetamise korral

Väärteomenetluse lõpetamise korral § 29 lõike 1 punktides 1–3 ja 5–6 sätestatud alustel hüvitatakse menetlusalusele isikule tema taotlusel valitud kaitsjale makstud mõistliku suurusega tasu kohtu määruse alusel riigi- või kohaliku eelarve vahenditest.

[RT I 2003, 26, 156- kohaldatakse tagasiulatuvalt 1. 09. 2002]

4. jagu Ekspert ja tõlk väärteomenetluses

§ 24. Ekspert ja tõlk

Ekspert ja tõlk osalevad väärteomenetluses ja nad taanduvad või taandatakse kriminaalmenetluses sätestatud alustel ja korras.

5. jagu Kohtuvälise menetleja ametniku ja kohtuniku taandumise alused ja kohtuvälise menetleja ametniku ning kohtuniku taandamine

§ 25. Kohtuvälise menetleja ametniku ja kohtuniku taandumise alused

(1) Kohtuvälise menetleja ametnik või kohtunik on kohustatud taanduma, kui ta:

- 1) on menetlusaluse isiku lähedane, kelleks on alanevas ja ülenevas joones sugulane, küljjoones esimese ja teise ringi sugulane või kui ta on või on olnud menetlusaluse isiku esimese ringi hõimlane, lapsendaja või lapsendatu või abikaasa;
- 2) on varem menetlenud sama väärteoasja;
- 3) muul põhjusel ei saa olla erapooletu.

(2) Kohtuniku osalemine Riigikohtu kriminaalkollegiumis ei ole taandumise alus sama väärteoasja edasisel menetlemisel Riigikohtus.

(3) Väärteoasja menetlemisest põhjendamatult taanduda ei ole lubatud.

(4) Kohtukoosseisus ei või olla isikuid, kes on omavahel lähedased või menetlusaluse isiku lähedased käesoleva paragrahvi lõike 1 punkti 1 järgi.

(5) Kohtuvälise menetleja ametnik või kohtunik vormistab enda taandumise põhjendatud taandumismäärusega, mis lisatakse väärteotoimikusse.

§ 26. Kohtuvälise menetleja ametniku ja kohtuniku taandamine

(1) Kui kohtuvälise menetleja ametnik või kohtunik ei ole taandunud käesoleva seadustiku § 25 lõikes 1 sätestatud taandumisalusel, võib menetlusosaline esitada tema taandamise taotluse. Taotlus kohtuvälise menetleja ametniku või kohtuniku taandamiseks esitatakse viivitamata pärast taandamise alusest teada saamist.

(2) Kohtuvälise menetleja taandamiseks võib taotlust esitada kuni väärteoasjas otsuse tegemiseni.

(3) Kohtuniku taandamiseks võib taotlust esitada kuni väärteoasja või kaebuse arutamise rakendamise lõpetamiseni. Kui taandumise alus selgub hiljem ja sellest teatatakse viivitamata kohtunikule, võib taandamise taotluse esitada kuni asja sisulise arutamise lõppemiseni.

(4) Kohtuvälise menetleja taandab ennast ise põhistatud määrusega või taandamise taotluse rahuldamata jätmise korral esitab taandamata jätmise põhistuse väärteoasja lahendis. Ainuisikuliselt väärteoasja arutav kohtunik lahendab taandamise taotluse ise eraldi määrusega, istungit pidamata, või istungi protokollis märgitava põhistatud määrusega või taandamise taotluse rahuldamata jätmise korral esitab taandamata jätmise põhistuse väärteoasja lahendis.

(5) Kui kohus vaatab kaebust läbi kollegiaalselt, kuulab ta ära taandatava kohtuniku seletuse ja menetlusaluse isiku ning tema esindaja arvamused. Taandamistaotlus lahendatakse nõupidamistoas koostatud määrusega. Ühe kohtuniku taandamise taotluse lahendab ülejäänud kohtukoosseis taandatava juuresolekuta. Vastu- ja poolthäälte võrdsuse korral on kohtunik taandatud. Mitme kohtuniku ja kogu kohtukoosseisu taandamise taotluse lahendab sama kohtukoosseis lihtthääldenamusega.

(6) Taandamise taotluse esitamise korral võib kohtuvälise menetleja ametnik või kohtunik enne selle lahendamist teha vaid edasilükkamatuid menetlustoiminguid.

§ 27. Kaebuse esitamine kohtuvälise menetleja ametniku ja kohtuniku taandamise taotluse rahuldamata jätmise peale

Kohtuvälise menetleja ametniku või kohtuniku taandamise taotluse rahuldamata jätmise peale võib taotluse esitanud menetlusosaline esitada vastuväiteid asjas tehtud lahendi peale esitatavas kaebuses. Vastuväidetes on õigus viidata kohtuvälise menetleja ametniku või kohtuniku taandumise alusele, kui taandamise taotlus on esitatud õigeaegselt, kuid on jäetud rahuldamata või kui taandumise alus selgub pärast vääртеoasja lahendamist.

3. peatükk KOHTUVÄLISE MENETLEJA OSAVÕTT KOHTUMENETLUSEST

§ 28. Kohtuvälise menetleja õigused ja kohustused kohtumenetluses

(1) Kohtuvälisel menetlejal on õigus kohtumenetlusest osa võtta.

(2) Kohtuvälisel menetlejal on kohtumenetluses õigus:

- 1) võtta osa vääртеoasja kohtulikust arutamisest;
- 2) esitada tõendeid ja taotlusi;
- 3) tutvuda vääртеotoimikuga;
- 4) vaidlustada kohtu lahend käesolevas seadustikus ettenähtud korras.

(3) Kohtuvälise menetleja ametnik on kohtumenetluses kohustatud:

- 1) ilmuma kohtu kutsel, kui kohustuslik ilmumine on kutses märgitud;
- 2) alluma kohtu seaduslikele korraldustele.

4. peatükk VÄÄRTEOMENETLUST VÄLISTAVAD ASJAOLUD JA VÄÄRTEOMENETLUSE LÕPETAMISE ALUSED

§ 29. Vääртеomenetlust välistavad asjaolud

(1) Vääртеomenetlust ei alustata ja alustatud menetlus tuleb lõpetada, kui:

- 1) teos puuduvad vääртеo tunnused;
- 2) isikut on juba karistatud sama teo toimepanemise eest, sõltumata sellest, kas karistus on määratud või mõistetud Eesti Vabariigis või teises riigis;
- 3) isiku suhtes on sama teo kohta tehtud vääртеomenetluse lõpetamise lahend;
- 4) teos on kuriteo tunnused;
- 5) vääртеo aegumistähtaeg on möödunud;
- 6) seadus, mis nägi ette karistuse vääртеo eest, on kehtetuks tunnistatud;
- 7) isik, kelle suhtes alustatakse või on alustatud vääртеomenetlust, on surnud või juriidiline isik on lõppenud.

(2) Alaealise kohta, kes ei olnud õigusvastast tegu toime pannes oma ea tõttu süüvõimeline, koostab kohtuväliline menetleja või kohus määruse vääртеoasja materjali üleandmise kohta alaealiste komisjonile.

(3) Vaatamata käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatule, alustatakse vääртеomenetlust, kui seda enda rehabiliteerimiseks taotleb menetlusalune isik ja aegumistähtaeg ei ole möödunud.

[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 30. Vääртеomenetluse lõpetamine otstarbekuse kaalutlusel, vääртеoga tekitatud kahju hüvitamise või alaealiste komisjonile vääртеoasja materjalide üleandmise korral

(1) Menetleja võib vääртеomenetluse lõpetada:

- 1) otstarbekuse kaalutlusel või
- 2) kui menetlusalune isik on vääртеoga tekitatud kahju vabatahtlikult hüvitanud.

(2) Kui kohtuväliline menetleja leiab, et isikut, kes pani vääртеo toime neljateist- kuni kaheksateistaastasena, saab mõjutada karistust kohaldamata, või kohus leiab, et isikut, kes pani vääртеo toime neljateist- kuni kaheksateistaastasena, saab mõjutada karistust või karistusseadustiku §-s 87 sätestatud mõjutusvahendit kohaldamata, teeb kohtuväliline menetleja või kohus lahendi vääртеomenetluse lõpetamise ja vääртеoasja materjalide üleandmise kohta alaealiste komisjonile.

[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

5. peatükk

MENETLUSTOIMINGUD, MENETLUSTÄHTAJAD JA MENETLUSKULUD

§ 31. Tõendite kogumine ja kriminaalmenetluse sätete kohaldamine menetlustoimingute tegemisel

(1) Tõendamisel ja tõendite kogumisel järgitakse vääртеomenetluses kriminaalmenetluse sätteid käesolevas peatükis sätestatud erisusi arvestades.

(2) Kohtuvälisel menetlejal ja kohtul on õigus nõuda füüsiliselt ja juriidiliselt isikult vääртеoasja lahendamiseks vajaliku dokumendi, eseme või muu objekti esitamist.

§ 32. Jälitustoiminguga tõendite kogumise keeld

(1) Vääртеomenetluses on keelatud tõendite kogumine jälitustoiminguga.

(2) Kriminaalmenetluses jälitustoiminguga kogutud tõendit võib vääртеomenetluses tõendina kasutada asjas, milles on kriminaalmenetlus lõpetatud.

§ 33. Tunnistaja anonüümseks tunnistamise keeld

Tunnistaja anonüümsust vääртеomenetluses ei tagata.

§ 34. Isiku läbivaatuse erisused

(1) Isiku läbivaatuse võib teha kohtuvälise menetleja ametnik, kellel on käesoleva seadustiku § 45 kohaselt isiku kinnipidamise õigus.

(2) Kohtuvälise menetleja ametnik, kellel ei ole isiku kinnipidamise õigust, võib esitada isiku läbivaatuse tegemiseks politseiasutusele taotluse politseiametniku kaasamiseks. Politseiametnik teeb isiku läbivaatuse kohtuvälise menetleja ametniku osavõtul.

(3) Isiku läbivaatuse kohta koostab läbivaatuse teinud kohtuvälise menetleja ametnik protokoll. Kui isiku läbivaatuse tegemisele on kaasatud politseiametnik, kirjutab protokollile alla ka politseiametnik.

§ 35. Läbiotsimise erisused

(1) Kohtuvälise menetleja võib vääртеomenetluses läbi otsida oma määruse alusel, millel on resolutsioonina maa- või linnakohtuniku luba.

(2) Diplomaatilise esinduse ruumides on läbiotsimine keelatud.

§ 36. Vara arestimise keeld

Vääртеomenetluses on keelatud vara arestida.

§ 37. Kriminaalmenetluses ettenähtud tõkendite kohaldamise keeld

Vääртеomenetluses on keelatud kohaldada kriminaalmenetluses ettenähtud tõkendeid, kui käesolev seadus ei sätesta teisiti.

§ 38. Menetlustähtajad ning kohtuvälise menetleja ja kohtu kulud

(1) Kohtuvälises menetluses ja kohtumenetluses järgitakse menetlustähtaegade ja menetluskulude arvestamisel ning menetlustähtaja ennistamisel kriminaalmenetluse sätteid.

(2) Vääртеoasjade arutamise osavõtjatele kulude tasumise juhendi kehtestab Vabariigi Valitsus.

6. peatükk

VÄLJAKUTSUMINE NING ILMUMATA JÄÄMISE EEST TRAHVIMINE JA SUNDTOOMINE

§ 39. Menetlusaluse isiku asukohta selgitamine

Kui menetlusaluse isiku asukoht on teadmata, selgitab selle kohtuvälises menetluses kohtuväline menetleja ja kohtumenetluses kohus.

§ 40. Kutse

(1) Isik kutsutakse menetleja juurde kutsega.

(2) Isikule saadetakse kutse sisaldab järgmisi andmeid:

- 1) füüsilise isiku kutsumise korral tema ees- ja perekonnanimi ning elukohta aadress, juriidilise isiku kutsumise korral tema nimetus ja asukohta aadress;
- 2) kohtuvälise menetleja kutsumisel kohtuvälise menetleja nimetus ja asukohta aadress;
- 3) kutsumise põhjus ja kellena isik välja kutsutakse;
- 4) väärtetoimikatsiooni ning, kui väärtetoimikatsioon on alustatud isiku suhtes, siis isiku ees- ja perekonnanimi;
- 5) ilmumise aeg ja koht;
- 6) menetlusaluse isiku kutsumise korral tema õigused ja kohustused vastavalt käesoleva seadustiku §-le 19;
- 7) kas menetlusaluse isiku kutsumise korral on tema ilmumine kohustuslik ning ilmumata jäämise tagajärjed vastavalt käesoleva seadustiku §-le 43;
- 8) kas kohtuvälise menetleja kutsumise korral on tema ilmumine kohustuslik;
- 9) tunnistaja kutsumise korral tema ilmumise kohustuslikkus ning ilmumata jäämise tagajärjed vastavalt käesoleva seadustiku §-le 43;
- 10) kohustus teatada ilmumata jäämisest ja selle põhjustest.

(3) Kutse lõpposa sisaldab teatist, mis täidetakse juhul, kui kutse antakse isikule allkirja vastu kätte. Teatistes märgitakse isiku ees- ja perekonnanimi, kellele kutse adresseeritud, isiku allkiri kutse kättesaamise kohta ja kutse kättesaamise kuupäev. Kui isik keeldub kutse vastuvõtmisest, siis menetleja märgib kutse vastuvõtmisest keeldumise kohta, keeldumise kuupäev, menetleja allkiri ja ametinimetus.

[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 41. Kutse kättetoimetamise kord

(1) Kutse antakse isikule allkirja vastu kätte käesoleva paragrahvi lõike 2 kohaselt või toimetatakse isikule kätte postiga väljastusteatega tähtkirjana lõike 3 kohaselt või saadetakse elektrooniliselt lõike 4 kohaselt.

(2) Kutse antakse täisealisele isikule ning vähemalt 14-aastasele või vanemale alaealisele allkirja vastu teatistel, millele märgitakse kutse kätteandmise aeg. Kui kutsutavale ei olnud võimalik kutset kätte anda, antakse see temaga koos elavale vähemalt 14-aastasele perekonnaliikmele allkirja vastu teatistel ja märgitakse kätteandmise aeg. Kui isik keeldub kutse kättesaamise kohta allkirja andmisest, märgitakse teatisele kutse vastuvõtmisest keeldumine ja keeldumise kuupäev. Kutse loetakse isiku poolt kättesaaduks kutse vastuvõtmisest keeldumise päevast.

(3) Postiga saadetud kutse loetakse isiku poolt kättesaaduks postiasutuse väljastusteates märgitud päevast.

(4) Kutse elektroonilise kättetoimetamise korral saadetakse kutse isiku poolt menetlusdokumendis näidatud või Internetis avaldatud elektronposti aadressil. Kutsele peab olema lisatud digitaalallkiri ja see peab olema kaitstud kolmandate isikute eest. Kutse saatmisel märgitakse, et kutse kättesaamist tuleb elektronpostiga saatja aadressil viivitamata kinnitada. Elektronpostiga kättetoimetatud kutse loetakse isiku poolt kättesaaduks kinnitamise päevast. Kui kutse kättesaamist ei kinnitata kolme päeva jooksul, alates selle saatmisest, saadetakse kutse väljastusteatega tähtkirjana või antakse menetleja poolt allkirja vastu isikule kätte.

(5) Menetlusalusele isikule ja tema kaitsjale peab kutse olema kätte toimetatud ilmumiseks piisava ajavaruga. Menetlusaluse isiku valitud kaitsjale kutse kättetoimetamisel loetakse kutse ka tema volitajale kättetoimetatuks.

(6) Alla 14-aastase alaealise või psüühikahäirega isiku kutse saadetakse tema vanemale või muule seaduslikule esindajale.

(7) Kui menetlusalune isik on teinud teatavaks oma elu- või asukohta tema poolt allkirjutatud menetlusdokumendis, saadetakse talle kutse sellel aadressil. Kui isik ei ole menetlejale oma aadressi muutmisest teatanud, saadetakse kutse tema viimasel menetlejale teada oleval aadressil.

(8) Kohalviibivatele menetlusosalistele kohtuvälise menetleja ametniku või kohtuniku ettelõetud teated võrdsustatakse kutse andmisega allkirja vastu, kui selle kohta tehakse menetlusdokumenti märgib.

(9) Postiasutuse väljastusteade, käesoleva seadustiku § 40 lõikes 3 nimetatud teatist kutse kättesaamise kohta, elektronkirja väljatrükk kutse väljastamise kohta ning kinnituse väljatrükk pannakse väärtetoimikusse.

§ 42. Väljakutsutu ilmumata jäämise mõjuvad põhjused

- (1) Kui isikul ei ole võimalik kutses märgitud ajal menetleja juurde ilmuda, peab ta sellest viivitamata teatama.
- (2) Ilmumata jäämise mõjuvad põhjused on:
  - 1) väljakutsutu äraolek, mida ei saa käsitada väärteomenetlusest kõrvalehoidmisena;
  - 2) kutse kättesaamise hilinemine;
  - 3) muu asjaolu, mida menetleja peab mõjuvaks.

§ 43. Ilmumata jäämise eest trahvimine ja sundtoomine

- (1) Kui kutse kätte saanud menetlusalune isik, kelle ilmumise kohustuslikkus oli kutses märgitud või kutse kätte saanud tunnistaja on jäänud kohtusse ilmumata, teeb kohus määruse talle rahatrahvi määramise kohta kuni 30 trahviühiku suuruses.
- (2) Kohus võib käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isiku talle määratud rahatrahvi tasumisest vabastada, kui isik tõendab, et ta jäi kohtusse ilmumata käesoleva seadustiku § 42 lõikes 2 sätestatud mõjuvatel põhjustel.
- (3) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud isik on kutse kätte saanud ja jäänud kohtuvälise menetleja juurde või kohtusse ilmumata, võib kohtuvälise menetleja või kohus määrusega kohaldada tema sundtoomist.
- (4) Sundtoomist teostab politsei.

7. peatükk ISIKU KINNIPIDAMINE

§ 44. Isiku kinnipidamise alus ja tähtaeg

- (1) Isikut, kelle kohta on põhjendatult alust arvata, et ta on toime pannud väärteo, võib kuni 48 tundi kinni pidada, kui:
  - 1) ta püüab põgeneda;
  - 2) ei ole tuvastatud tema isikut;
  - 3) ta võib jätkuvalt toime panna väärtegu;
  - 4) ta võib väärteomenetlust takistada või sellest kõrvale hoida.
- (2) Isiku kinnipidamise korral:
  - 1) toimetatakse ta politseiasutusse või käesoleva seadustiku § 45 kohaselt isiku kinnipidamiseks pädeva kohtuvälise menetleja ametiruumi või politsei arestimajja;
  - 2) võetakse temalt viivitamata ütlused väärteo toimepanemise kohta ning koostatakse isiku kinnipidamise protokoll või väärteoprotokoll;
  - 3) toimetatakse kinnipeetud isik asja arutamiseks maa- või linnakohtusse, kui ta on toime pannud väärteo ja kohtuvälise menetleja peab vajalikuks aresti kohaldamist, selle kohta on koostatud väärteoprotokoll ja muud menetlusdokumendid. Sel juhul võib menetlusalune isik esitada vastulause kohtule.
- (3) Kinnipidamine algab ajast, mil isik kinni peetakse. Kinnipidamise aeg arvatakse karistusaja hulka karistusseadustiku § 68 lõikes 2 sätestatud korras.
- (4) Kui selgub, et isikut ei ole põhjust kinni pidada, vabastatakse ta viivitamata.
- (5) Kui isikut ei peetud kinni käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud alustel, ei loeta isiku ülekuulamise või tema suhtes muu menetlustoimingu tegemise aega isiku kinnipidamiseks.
[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 45. Kinnipidamist kohaldavad isikud

- (1) Käesoleva seadustiku §-s 44 sätestatud alustel ja korras kohaldavad isiku kinnipidamist järgmised kohtuvälise menetleja ametnikud:
  - 1) politsei-, piirivalve- ja tolliametnik;
  - 2) tsiviillennunduse ohutusjärelevalve, ohutu meresõidu järelevalve ning raudteeohutusjärelevalve ja raudteeliiklusjärelevalve pädevusega ametnik;
  - 3) jahipidamis- ja kalapüügijärelevalvet ning metsajärelevalvet teostav keskkonnaametnik.
- (2) Kohtuvälise menetleja ametnik, kellel ei ole isiku kinnipidamise õigust, võib esitada politseiasutusele taotluse isiku kinnipidamisele politseiametniku kaasamiseks käesoleva seadustiku § 44 lõikes 1 sätestatud alustel. Politseiametnik peab isiku kinni seda taotlenud kohtuvälise menetleja ametniku osavõtul.

§ 46. Isiku kinnipidamise protokoll

(1) Isiku kinnipidamise kohta käesoleva seadustiku § 44 lõikes 1 sätestatud alustel koostatakse isiku kinnipidamise protokoll. Isiku kinnipidamise protokoll ei koostata, kui väärteoprotokoll koostatakse isiku kinnipidamisel ja väärteoprotokoll märgitakse käesoleva seadustiku § 69 lõikes 4 ettenähtud andmed.

(2) Isiku kinnipidamise protokollis märgitakse:

- 1) menetlustoimingu koht ja kuupäev;
- 2) kohtuvälise menetleja nimetus ja protokoll koostanud kohtuvälise menetleja ametniku ametikoht ning ees- ja perekonnanimi;
- 3) kinnipidamisest osa võtnud politseiametniku ametikoht ning ees- ja perekonnanimi;
- 4) menetlusaluse isiku ees- ja perekonnanimi;
- 5) kinnipidamise aeg ja alus viitega käesoleva seadustiku § 44 lõikele 1;
- 6) kinnipidamise koht, kuupäev ja kellaaeg;
- 7) väärteo kvalifikatsioon;
- 8) menetlusalusele isikule tema õiguste ja kohustuste selgitamine vastavalt käesoleva seadustiku §-le 19;
- 9) kinnipeetava üleriie ja jalatsite kirjeldus ning andmed väliste tervisekahjustuste kohta;
- 10) kinnipidamisel isikult äravõetud objektide loetelu ja nende tunnused;
- 11) kinnipeetava avaldused ja taotlused;
- 12) menetlustoimingu aluseks olev menetlusõiguslik säte.

(3) Protokollile kirjutavad alla selle koostaja ja kinnipidamisest osa võtnud politseiametnik. Menetlusalune isik annab protokollile allkirja selle kohta, et talle on protokoll tutvustatud ja käesoleva seadustiku §-s 19 sätestatud õigusi ja kohustusi selgitatud. Kui menetlusalune isik keeldub alla kirjutamast, tehakse selle kohta protokollil kanne.

(4) Menetlusaluse isiku taotlusel tehakse tema asukoht teatavaks tema valikul vähemalt ühele isikule. Alaealise kinnipidamisest tuleb viivitamata teatada tema vanemale või eestkostjale või hooldajale ja sotsiaaltalitsele.

8. peatükk MENETLUSDOKUMENDID VÄÄRTEOMENETLUSES

§ 47. Menetlusedokumentid

(1) Menetlusedokumentid on:

- 1) kohtuvälises menetluses väärteoprotokoll, menetlustoimingu protokoll ning kohtuvälise menetleja määrus ja otsus;
- 2) kohtumenetluses kohtu määrus, kohtuistung protokoll ja kohtuotsus.

(2) Määrus ja menetlustoimingu protokollid, mis vormistatakse väärteomenetluses tõendeid kogudes, koostatakse väärteomenetluse seadustikuga reguleerimata juhtudel kriminaalmenetluse nõuete kohaselt, arvestades väärteomenetluse erisusi.

§ 48. Määrus

(1) Määrus on:

- 1) kohtuvälise menetleja või kohtu põhistanud menetlusotsustus, mis vormistatakse eraldi menetlusedokumentina ja pannakse väärteotoimikusse;
- 2) kohtuvälises menetluses või kohtumenetluses üksikküsimuse lahendamise kohta tehtud menetlusotsustus, mida ei pea põhistama.

(2) Põhistanud määruse sissejuhatuses märgitakse:

- 1) koostamise koht ja kuupäev;
- 2) kohtu või kohtuvälise menetleja nimetus ning määruse koostaja ees- ja perekonnanimi ning ametinimetus;
- 3) väärteoasja nimetus – isik, kelle suhtes on väärteomenetlus alustatud, ning väärteo kvalifikatsioon;
- 4) menetlusaluse isiku ees- ja perekonnanimi ning isikukood, välismaalase ja isiku puhul, kellel ei ole isikukoodi, sünniaeg ja -koht, kodakondsus, elukoha aadress ja töökoht või menetlusaluse juriidilise isiku nimetus ja registrikood ning välismaisel juriidilisel isikul registrikoodiga võrdsustatud numbri- või tähekombinatsioon ja asukoha aadress.

(3) Põhistanud määruse põhiosa peab sisaldama:

- 1) menetlusotsustuse põhjenduse;
- 2) määruse menetlusõigusliku aluse.

(4) Põhistanud määruse lõpposas esitatakse lahendamisel tehtud otsustus ja määruse peale edasikaebamise kord. Määrusele kirjutab alla selle koostaja.

(5) Määrusi koostades järgitakse nende sisu kohta esitatud lisanõudeid.

(6) Menetleja määrus on täitmiseks kohustuslik.

§ 49. Menetlustoimingu protokoll

(1) Menetlustoimingu protokoll koostatakse loetavas käekirjas, masina- või arvutikirjas. Vajaduse korral võib kasutada protokollija abi.

(2) Protokolli sissejuhatuses märgitakse:

- 1) menetlustoimingu koht ja kuupäev;
- 2) kohtu või kohtuvälise menetleja nimetus, protokolli koostaja ametinimetus ning tema ees- ja perekonnanimi;
- 3) väärtetasja ja menetlustoimingu nimetus;
- 4) seadusega sätestatud juhtudel viide menetlustoimingu aluseks olnud määrusele;
- 5) menetlustoimingule allutatud füüsilise isiku ees- ja perekonnanimi ning isikukood, juriidilise isiku nimetus ja registrikood ning tema esindaja ees- ja perekonnanimi ning elu- või asukoht ja menetlusseisund;
- 6) menetlustoimingu osalenud muu isiku ees- ja perekonnanimi ning elu- või töökoht ning menetlusseisund;
- 7) menetlustoimingu algus- ja lõpuaeg ning tingimused;
- 8) isikule menetlustoiminguga seotud õiguste ja kohustuste selgitamine;
- 9) menetlustoimingu aluseks olev menetlusõiguslik säte.

(3) Menetlusosalisele tema õiguste ja kohustuste selgitamise kohta võetakse protokolli sissejuhatusse menetlusosalise allkiri. Kui ta keeldub allkirja andmast, tehakse selle kohta protokolli kanne.

(4) Protokolli põhiosas kirjeldatakse:

- 1) menetlustoimingu käiku ja tulemusi tõendamiseks vajaliku üksikasjalikkusega, järgides käesolevas seadustikus menetlustoimingu sisu kohta esitatud lisanõudeid;
- 2) tehnikavahendite kasutamist.

(5) Protokolli lõpposas loetletakse menetlustoimingu äravõetud objektid ja nende pakkimise moodus ning hoidmise koht.

(6) Protokollile kirjutab alla selle koostaja.

§ 50. Menetlustoimingu protokolli lisa

Vajaduse korral võib kriminaalmenetluses sätestatud korras talletada menetlustoimingu protokolli lisana tõendusteavet fotol, joonisel, filmil, heli- või videosalvestuses või muul viisil.

§ 51. Menetlusedokumentide vormide kehtestamine

Justiitsministril on õigus kehtestada menetlusedokumentide näidisvorme kohtuvälises menetluses.

9. peatükk **KARISTUSSEADUSTIKUS SÄTESTATUD** **VÄÄRTEGUDE MENETLUSALLUVUS**

§ 52. Karistusseadustikus sätestatud väärtegude kohtuvälised menetlejad

(1) Karistusseadustiku (RT I 2001, 61, 364; 2002, 86, 504; 82, 480; 105, 612; 2003, 4, 22) §-des 159, 164–168 ettenähtud väärtegude kohtuvälise menetleja on politseiprefektuur ning § 218 lõikes 1, §-des 267, 269, 271 ja 342 ettenähtud väärtegude kohtuvälise menetleja on Politseiamet, politseiprefektuur, Keskkriminaalpolitsei ja Julgestuspolitsei.

(2) Karistusseadustiku §-s 261 ettenähtud väärtegude kohtuvälise menetleja on politseiprefektuur ja valla- või linnavalitsus.

(3) Karistusseadustiku §-s 262 ettenähtud väärtegude kohtuvälise menetleja on Politseiamet, politseiprefektuur, Keskkriminaalpolitsei, Julgestuspolitsei ja valla- või linnavalitsus.

(4) Karistusseadustiku §-s 270 ettenähtud väärtegude kohtuvälise menetleja on Veeteede Amet.

(5) Karistusseadustiku §-s 276 ettenähtud väärtegude kohtuvälise menetleja on Politseiamet, politseiprefektuur, Keskkriminaalpolitsei, Julgestuspolitsei, Kaitsepolitseiamet, Piirivalveamet, Tolliamet, Päästeamet, Maksuamet ja Keskkonnainspeksioon.

(6) Karistusseadustiku § 277 lõikes 1 ettenähtud väärtegude kohtuvälise menetleja on Politseiamet, politseiprefektuur, Julgestuspolitsei, Piirivalveamet, Kaitsepolitseiamet, Tolliamet ja Päästeamet.

(7) Karistusseadustiku §-s 278 ettenähtud väärtegude kohtuväline menetleja on politseiprefektuur ja Päästeamet.

(8) Karistusseadustiku §-s 279 ettenähtud väärtegude kohtuväline menetleja on Politseiamet, politseiprefektuur, Keskkriminaalpolitsei, Julgestuspolitsei ja riikliku järelevalve pädevusega asutused.

(9) Karistusseadustiku §-s 282 ettenähtud väärtegude kohtuväline menetleja on maavalitsus ning valla- või linnavalitsus.

(10) Karistusseadustiku § 325 lõikes 1 ettenähtud väärtegude kohtuväline menetleja on politseiprefektuur ja Justiitsministeerium.

(11) Karistusseadustiku §-s 352 ettenähtud väärtegude kohtuväline menetleja on Keskkonnainspeksioon, Päästeamet ja politseiprefektuur.

(12) Karistusseadustiku § 353 lõigetes 1 ja 3 ettenähtud väärtegude kohtuväline menetleja on Keskkonnainspeksioon, Taimetoodangu Inspeksioon ning liiklusnõuete osas Politseiamet, politseiprefektuur, Keskkriminaalpolitsei ja Julgestuspolitsei.

(13) Karistusseadustiku §-des 362 ja 366 ettenähtud väärtegude kohtuväline menetleja on Keskkonnainspeksioon.

(14) Karistusseadustiku §-s 371 ettenähtud väärtegude kohtuväline menetleja on Keskkonnaministeerium, Maaamet ja valla- või linnavalitsus.

(15) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1–14 loetletud väärtegude menetlemisel kohaldatakse karistusseadustiku üldosa ja käesoleva seadustiku sätteid.
[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

10. peatükk

KOHTUVÄLINE MENETLUS

1. jagu

Hoiatamismenetlus

§ 53. Hoiatamismenetluse kohaldamine

(1) Vähetähtsa väärteo puhul võib kohtuväline menetleja jätta menetlusaluse isiku karistamata ja määrata hoiatustrahvi:

- 1) füüsilisest isikust menetlusalusele isikule 25 kuni 200 krooni;
- 2) juriidilisest isikust menetlusalusele isikule 200 kuni 1000 krooni.

(2) Kohtuväline menetleja võib hoiatustrahvi jätta määramata ja piirduda menetlusaluse isiku suulise hoiatamisega, kui ta leiab, et menetlusaluse isiku hoiatamine teda trahvimata on piisav.

(3) Hoiatustrahvi määramisega menetlusalusele isikule käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud alustel võib piirduda, kui:

- 1) menetlusalusele isikule on selgitatud, et tal on õigus hoiatamismenetlusest keelduda ning sel juhul alustatakse väärteomenetlust kiir- või üldmenetluse korras;
- 2) menetlusalusele isikule on selgitatud tema õigused ja kohustused vastavalt käesoleva seadustiku §-le 19, võimaldatud anda väärteo toimepanemise kohta ütlusi ning ta on hoiatamismenetlusega nõus.

(4) Menetlusaluse isiku ütlused väärteo toimepanemise kohta protokollitakse käesoleva seadustiku §-s 56 sätestatud korras, arvestades erisust, et ülekuulamisprotokollis annab menetlusalune isik eraldi allkirja hoiatamismenetlusega nõusoleku kohta ja selle kohta, et talle on selgitatud käesolevas paragrahvis sätestatud hoiatamismenetluse korda.

(5) Hoiatamismenetluse kohaldamine käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud korras lõpetab väärteomenetluse. Kohtuväline menetleja uuendab väärteomenetluse kiir- või üldmenetluse korras, kui menetlusalusele isikule määrati hoiatustrahv ja ta ei ole seda hoiatamisotsuse kättesaamisest alates seitsme päeva jooksul täies ulatuses tasunud.

§ 54. Hoiatamisotsus

(1) Menetlusalusele isikule hoiatustrahvi määramise kohta koostab kohtuväline menetleja hoiatamisotsuse. Hoiatamisotsust ei koostata, kui kohtuväline menetleja piirdub menetlusaluse isiku suulise hoiatamisega.

- (2) Hoiatamisotsuses märgitakse:
  - 1) otsuse tegemise aeg ja koht;

- 2) kohtuvälise menetleja nimetus, registrikood ja aadress;
- 3) otsuse teinud kohtuvälise menetleja ametniku ees- ja perekonnanimi ning ametikoht;
- 4) menetlusaluse isiku isikuandmed vastavalt käesoleva seadustiku § 109 punktidele 4 või 5;
- 5) teave selle kohta, et menetlusalusele isikule on selgitatud käesoleva seadustiku §-s 53 sätestatud hoiatamismenetluse korda ja ta on hoiatamismenetlusega nõus;
- 6) väärteloühikirjeldus ja selle kvalifikatsioon;
- 7) hoiatustrahvi määr.

(3) Lisaks käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud andmetele märgitakse hoiatamisotsuses teave selle kohta, et:

- 1) hoiatustrahv tuleb tasuda panka otsuse kättesaamisest alates seitsme päeva jooksul, näidates ära panga nimetuse, koodi, arvelduskonto valdaja nimetuse ja arvelduskonto numbrit, millele hoiatustrahv tuleb kanda;
- 1¹) kui hoiatustrahv määratakse piirirežiimi rikkumise või Eesti Vabariigi riigipiiri või ajutise kontrolljoone ebaseadusliku ületamise eest, võib hoiatustrahvi tasuda kohtuvälisele menetlejale sularahas;
- 2) kohtuvälise menetleja uuendab väärtelomenetluse kiir- või üldmenetluse korras, kui isik ei ole seitsme päeva jooksul otsuse kättesaamisest alates hoiatustrahvi täies ulatuses tasunud.

(4) Otsusele kirjutab alla kohtuvälise menetleja ametnik.

(5) Hoiatamisotsus koostatakse kahes identses eksemplaris, millest esimene antakse kohe pärast otsuse allakirjutamist menetlusalusele isikule allkirja vastu otsuse teisel eksemplari. Menetlusalune isik märgib otsuse teisele eksemplarile otsuse saamise kuupäeva.
[RT I 2002, 110, 654- jõust. 09.01.2003]

2. jagu Kiirmenetlus

§ 55. Kiirmenetluse kohaldamine

(1) Kohtuvälise menetleja võib kohaldada kiirmenetlust juhul, kui väärtelo toimepanemise asjaolud on selged ja menetlusalusele isikule on:

- 1) teatatud tema õigused ja kohustused, mis on ette nähtud käesoleva seadustiku §-s 19;
- 2) selgitatud, et kiirmenetluses väärteloprotopokollit ei koostata;
- 3) võimaldatud anda väärtelo toimepanemise kohta ütlusi ning kui isik nõustub kiirmenetlusega.

(2) Kiirmenetluse otsuses võib määrata:

- 1) füüsilisele isikule kuni 100 trahviühiku suuruse rahatrahvi;
- 2) juriidilisele isikule kuni 20 000 krooni suuruse rahatrahvi.

(3) Kiirmenetlust ei kohaldata ja alustatakse üldmenetlust, kui:

- 1) menetlusalune isik ei nõustu kiirmenetlusega või kui ta on 14- kuni 18-aastane või psüühikahäirega;
- 2) on vaja otsustada konfiskeerimine või aresti kohaldamine.

(4) Kiirmenetluses tõendeid kogudes lähtub kohtuvälise menetleja käesoleva seadustiku 5. peatüki sätetest.

(5) Kiirmenetluse otsuse tegemisel peab kohtuvälise menetleja lahendama käesoleva seadustiku §-s 108 loetletud küsimused.

[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 56. Väärtelo toimepanemise kohta ütluste andmine

(1) Füüsilisest isikust menetlusaluse isiku ütlused ja juriidilisest isikust menetlusaluse isiku seadusliku esindaja ütlused väärtelo toimepanemise kohta protokollitakse menetlusaluse isiku ülekuulamise protokollit plangil. Menetlusalune isik võib kirjutada ütlused väärtelo toimepanemise kohta ka omakäeliselt.

(2) Menetlusaluse isiku ülekuulamise protokollit märgitakse:

- 1) ütluste andmise koht ja kuupäev;
- 2) kohtuvälise menetleja nimetus, kellele ütlused anti;
- 3) kui menetlusalune on füüsiline isik, siis tema ees- ja perekonnanimi ning isikukood, välismaalase ja isiku puhul, kellel ei ole isikukoodi, sünniaeg ja -koht, isikut tõendava dokumendi nimetus ja number, kodakondsus, elukoha aadress, töökoht, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 4) kui menetlusalune on juriidiline isik, siis tema nimetus ja registrikood ning välismaisel juriidilisel isikul registrikoodiga võrdsustatud numbrit- või tähekombinatsioon, asukoha aadress ja telefoninumber ning elektronposti aadress;
- 5) juriidilisest isikust menetlusaluse isiku seadusliku esindaja ees- ja perekonnanimi, elukoha või asukoha aadress, töökoht, telefoninumber ning elektronposti aadress;

6) menetlusalusele isikule tema õiguste ja kohustuste teatavaks tegemine vastavalt käesoleva seadustiku §-le 19 ja kiirmenetluse erisuste teatavaks tegemine vastavalt käesoleva seadustiku § 55 lõike 1 punktidele 2 ja 3, millega tutvumise kohta annab menetlusalune isik ülekuulamise protokollile eraldi allkirja;

7) menetlusaluse isiku ütlused väärteo toimepanemise kohta;

8) isiku nõustumine või mittenõustumine kiirmenetlusega, mille kohta isik annab protokollis eraldi allkirja.

(3) Ülekuulamisprotokollile kirjutab alla füüsilisest isikust menetlusalune isik või juriidilisest isikust menetlusaluse isiku seaduslik esindaja.

(4) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud isik keeldub ütluste või allkirja andmisest, loetakse see kiirmenetlusega mittenõustumiseks. Keeldumine märgitakse ülekuulamisprotokollis ja alustatakse üldmenetlust.

§ 57. Kiirmenetluse otsuse sisu

(1) Kiirmenetluse otsuses märgitakse:

1) otsuse tegemise aeg ja koht;

2) kohtuvälise menetleja nimetus, registrikood ja aadress;

3) otsuse teinud kohtuvälise menetleja ametniku ees- ja perekonnanimi ning ametikoht;

4) menetlusaluse isiku isikuandmed vastavalt käesoleva seadustiku § 109 punktile 4 või 5;

5) teave selle kohta, kas menetlusalust isikut on teavitatud tema õigustest ja kas ta on kiirmenetlusega nõus;

6) väärteo toimepanemise aeg ja koht;

7) teo lühikirjeldus;

8) väärteo toimepanemist kinnitavad tõendid;

9) väärteo kvalifikatsioon: seaduse nimetus, paragrahv, lõige ja punkt;

10) karistust kergendavad ja raskendavad asjaolud;

11) menetlusalusele isikule mõistetud rahatrahvi määr või karistusseadustiku § 63 lõike 1 kohaldamisel rahatrahvi määr seadussätte alusel, mis näeb ette raskeima karistuse, või karistusseadustiku § 63 lõike 3 kohaldamisel rahatrahvi määrad iga väärteo eest eraldi;

12) rahatrahvi tasumine ositi, järgides karistusseadustiku § 66 lõigetes 2 ja 3 sätestatud;

13) asitõendina kasutatava või muu äravõetud objektiga toimimise viis;

14) menetluskulude otsustus;

15) teave sellest, et menetlusalusel isikul ja tema kaitsjal on õigus esitada otsuse peale kaebus maa- või linnakohtule 15 päeva jooksul, alates otsuse kättesaamisest;

16) kui rahatrahv ei ole määratud tasuda ositi, siis teave sellest, et rahatrahv tuleb tasuda pankla otsuse kättesaamisest alates 15 päeva jooksul, näidates ära panga nimetuse, koodi, arvelduskonto valdaja nimetuse ja arvelduskonto numbri, millele rahatrahv tuleb kanda;

16¹) teave selle kohta, et piirirepiimi rikkumise või Eesti Vabariigi riigipiiri või ajutise kontrolljoone ebaseadusliku ületamise eest määratud rahatrahvi võib tasuda kohtuvälisele menetlejale sularahas;

17) teave sellest, et otsus pööratakse täitmisele, kui isik ei ole otsuse kättesaamisest alates 15 päeva jooksul rahatrahvi täies ulatuses tasunud või otsuse peale maa- või linnakohtule kaebust esitanud.

(2) Otsusele kirjutab alla kohtuvälise menetleja ametnik.

(3) Kiirmenetluse otsus koostatakse kahes identses eksemplaris, millest esimene antakse kohe pärast otsuse allakirjutamist menetlusalusele isikule allkirja vastu otsuse teisel eksemplaril. Menetlusalune isik märgib otsuse teisele eksemplarile otsuse saamise kuupäeva.

[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

3. jagu Üldmenetlus

1. jaotis Üldnõuded

§ 58. Väärteomenetluse alustamine

(1) Väärteomenetlust alustatakse esimese menetlustoiminguga.

(2) Esimest menetlustoimingut tehes teatatakse menetlusalusele isikule tema õigused ja kohustused vastavalt käesoleva seadustiku §-le 19.

(3) Seaduse nõuete rikkumisel, mille eest on ette nähtud erioiguse peatamine, võetakse väärteomenetluse alustamisel menetlusaluselt isikult viivitamatult ära erioigust tõendav dokument, mis lisatakse väärteoasja materjalidele.

§ 59. Väärteoteate lahendamine

(1) Kui väärteoteate toimepanemise kohta on esitatud väärteoteade, on kohtuväline menetleja kohustatud teatama väärteoteate esitajale väärteomenetluse alustamisest või alustamata jätmisest 15 päeva jooksul, alates väärteoteate kättesaamisest.

(2) Kui väärteomenetlust ei alustata, on väärteoteate esitajal õigus esitada kaebus kohtuvälise menetleja tegevuse peale käesoleva seadustiku §-s 76 ettenähtud korras, millest teavitatakse väärteoteate esitajat.

§ 60. Kutse kohtuvälise menetleja juurde ilmuniseks

(1) Menetlusalune isik ja tunnistaja kutsutakse kohtuvälise menetleja juurde kutsega käesoleva seadustiku §-des 40 ja 41 sätestatud korras.

(2) Kutses märgitakse, et ilmumine on kohustuslik ja mõjuva põhjuseta ilmunuta jäänud väljakutsutu suhtes võidakse kohaldada sundtoomist käesoleva seadustiku § 43 lõike 3 kohaselt.

§ 61. Väärteoasja materjali üleandmine prokurörile teos kuriteo tunnuste ilmnemise korral

(1) Kui kohtuvälise menetleja ametnik tuleb väärtegu menetledes järeldusele, et teos on kuriteo tunnused, saadetakse väärteoasja materjal viivitamata prokurörile kriminaalmenetluse alustamise otsustamiseks. Kui kohtuväliseks menetlejaks on kohtueelse uurimise asutus, siis alustatakse kriminaalmenetlust prokurörile materjale saatmata. Kriminaalmenetluse alustamise otsustuse võib teha kuni väärteoteate eest karistamise otsuse tegemiseni.

(2) Kui väärteoasja materjaliga tutvunud prokurör otsustab jätta kriminaalmenetlus alustamata või lõpetab asjas kriminaalmenetluse, kuid on alust arvata, et teos on väärteoteate tunnused, tagastab ta viivitamata materjali kohtuvälisele menetlejale väärteomenetluse uuendamiseks.
[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 62. Kohtuvälise menetluse andmete avaldamine

Kohtuvälise menetluse kohta ei ole lubatud andmeid avaldada enne otsuse tegemist, kui nende teatavaks saamine võib kahjustada väärteomenetlust, riigi- või ärisaladust, kõlblust, perekonna- või eraelu või alaealise huve.

§ 63. Väärteoasjade ühendamise ja väärteoasjade eraldamise

(1) Kui isik on toime pannud mitu väärtegu või kui mitu isikut on toime pannud ühe väärteoteate või mitu väärtegu, võib väärteoasjad ühendada.

(2) Väärteoasja võib eraldada, kui see ei kahjusta väärteomenetluse täielikkust või objektiivsust.

(3) Väärteoasjad ühendatakse või eraldatakse kohtuvälise menetleja või maa- või linnakohtu määrusega. Väärteoasja eraldamise määruse koopia lisatakse eraldatud väärteoasja toimikusse.

2. jaotis Tõendite kogumine

§ 64. Tõendite kogumine

Kohtuväline menetleja lähtub tõendeid kogudes käesoleva seadustiku 5. peatüki sätetest.

§ 65. Menetlusaluse isiku ütlused

(1) Füüsilisest isikust menetlusaluse isiku ja juriidilisest isikust menetlusaluse isiku seadusliku esindaja ütlused väärteoteate toimepanemise kohta protokollitakse ülekuulamisprotokollile plangil või käesoleva seadustiku § 69 lõike 2 punkti 3 kohaselt väärteoprotokollis. Menetlusalune isik võib kirjutada ütlused ka omakäeliselt.

(2) Ülekuulamisprotokollis märgitakse:

1) käesoleva seadustiku § 56 lõike 2 punktides 1–5 loetletud andmed;

2) menetlusalusele isikule tema õiguste ja kohustuste teatavaks tegemine vastavalt käesoleva seadustiku §-le 19, millega tutvumise kohta annab menetlusalune isik ülekuulamisprotokollile eraldi allkirja;

3) menetlusaluse isiku ütlused väärteoteate toimepanemise kohta.

(3) Ülekuulamisprotokollile kirjutab alla füüsilisest isikust menetlusalune isik või juriidilisest isikust menetlusaluse isiku seaduslik esindaja.

(4) Kui käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud isik keeldub ütluste andmisest või annab ütlused, kuid keeldub selle kohta allkirja andmast, märgib kohtuvälise menetleja ametnik keeldumise ülekuulamisprotokollile.

3. jaotis

Konfiskeerimise otsustamine väärteomenetluse käigus

§ 66. Kohtuvälise menetleja taotlus konfiskeerimise otsustamiseks

Kui väärteoasjas on ära võetud väärteo toimepanemise vahetu objekt, mille seaduslikku valdajat ei ole suudetud tuvastada, teeb kohtuvälise menetleja, kelle pädevuses ei ole konfiskeerimise otsustamine, maa- või linnakohtule põhistanud taotluse konfiskeerimise otsustamiseks. Taotlus saadetakse maa- või linnakohtule koos väärteotoimikuga.

§ 67. Konfiskeerimise otsustamine väärteomenetluse käigus

(1) Maa- või linnakohus lahendab käesoleva seadustiku §-s 66 nimetatud konfiskeerimise taotluse määrusega kirjalikus menetluses menetlusosalisi välja kutsumata.

(2) Taotluse lahendamiseks võib maa- või linnakohus nõuda kohtuväliselt menetlejalt lisamaterjali.

(3) Menetlusosalisel ja menetlusvälisel isikul, kelle seaduslikke huve käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määrusega piiratakse, on õigus saada määruse koopia ja ta võib esitada mäariuskaebuse käesoleva seadustiku 16. peatükis sätestatud korras.

(4) Kui konfiskeerimise otsustamine on kohtuvälise menetleja pädevuses ja väärteoasjas on ära võetud väärteo toimepanemise vahetu objekt, mille seaduslikku valdajat ei ole suudetud tuvastada, võib kohtuvälise menetleja konfiskeerimise otsustada väärteomenetluse käigus oma määrusega.

(5) Menetlusosalisel ja menetlusvälisel isikul, kelle seaduslikke huve käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud määrusega piiratakse, on õigus saada määruse koopia ja ta võib esitada kaebuse käesoleva seadustiku §-s 76 sätestatud korras.

4. jaotis

Väärteoprotokoll

§ 68. Väärteoprotokolli koostamine

(1) Üldmenetluses koostatakse väärteo kohta väärteoprotokoll.

(2) Kui protokolli koostades tuleb tõendusteavet täiendada või muuta väärteo kvalifikatsiooni, täiendatakse protokoll.

(3) Kui isik on toime pannud mitu väärtegu, võib koostada ühe protokolli või vajaduse korral mitu protokoll.

(4) Kui mitu isikut on toime pannud ühise väärteo, koostatakse üks protokoll.
[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 69. Väärteoprotokolli sisu

(1) Väärteoprotokolli sissejuhatuses märgitakse:

- 1) koostamise kuupäev ja koht;
- 2) kohtuvälise menetleja nimetus, registrikood ja asukoha aadress;
- 3) kohtuvälise menetleja ametniku ees- ja perekonnanimi, ametikoht, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 4) menetlusaluse isiku andmed vastavalt käesoleva seadustiku § 56 lõike 2 punktidele 3 või 4;
- 5) füüsilise isiku seadusliku esindaja ees- ja perekonnanimi, elukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 6) juriidilise isiku seadusliku esindaja ees- ja perekonnanimi, ametikoht, asukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 7) kaitsja ees- ja perekonnanimi ning tegevuskoha aadress või teave selle kohta, kas menetlusalune isik soovib, et menetluses osaleb kaitsja;
- 8) teave selle kohta, et menetlusalusele isikule on tehtud käesoleva seadustiku §-s 19 ettenähtud õigused ja kohustused teatavaks.

(2) Väärteoprotokolli põhiosas märgitakse:

- 1) väärteo lühike kirjeldus ning teo toimepanemise aeg ja koht;
- 2) väärteo kvalifikatsioon: seaduse nimetus, paragrahv, lõige ja punkt;

- 3) menetlusluse isiku ütlused või viide, et menetlusluse isiku ütlused on protokollitud eraldi;
- 4) tunnistajate ütlused või viide, et tunnistajate ütlused on protokollitud eraldi;
- 5) teave väärtteoga põhjustatud kahju kohta;
- 6) kui väärtteosja arutamine kuulub kohtu pädevusse, siis teave selle kohta, kas menetlusluse isik soovib väärtteosja arutamisest osa võtta;
- 7) muud tõendid ja andmed, mis on vajalikud väärtteosja lahendamiseks.

(3) Kui väärtteoprotokollile kantud väärtteo kvalifikatsiooni on vajalik muuta, täiendatakse protokollile kandega uue väärtteokvalifikatsiooni kohta, märkides iga kvalifikatsiooni muutmise kuupäeva ja lisades kohtuvälise menetleja allkirja.

(4) Kui isiku kinnipidamise protokollile ei ole koostatud, märgitakse väärtteoprotokollile lõpposas:

- 1) kinnipidamise aeg ja alus viitega käesoleva seadustiku § 44 lõikele 1;
- 2) kinnipidamise kuupäev ja kellaaeg;
- 3) kinnipidamisel isikult äravõetud objektide loetelu ja nende tunnused;
- 4) kinnipeetud isiku avaldused ja taotlused.

(5) Väärtteoprotokollile võib lisada andmeid, mis on vajalikud mõne valdkonna väärtteogude menetlemisel.

(6) Väärtteoprotokollile lõpposas märgitakse, et menetlusluse isikul ja tema kaitsjal on õigus esitada kohtuvälisele menetleja väärtteosjas vastulause ja tõendid ning tutvuda kohtuvälise menetleja juures väärtteotoimikuga 15 päeva jooksul, alates väärtteoprotokollile koopia kättesaamisest. Menetlusluse isiku nõudmisel võib toimikuga tutvumise ning vastulause esitamise aega lühendada.

(7) Kui väärtteoprotokollile on kantud menetlusluse isiku või tunnistajate ütlused, annab väärtteoprotokollile kantud ütlustele allkirja ütlusi andnud menetlusluse isik või tunnistaja. Kui menetlusluse isik keeldub ütluste andmisest või annab ütlused, kuid keeldub selle kohta allkirja andmast, märgib kohtuvälise menetleja ametnik keeldumise väärtteoprotokollile.

(8) Väärtteoprotokollile kirjutab alla selle koostanud kohtuvälise menetleja ametnik.

[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 70. Väärtteoprotokollile koopia menetlusosalisele kättetoimetamine ning kohtuvälise menetleja lahendiga tutvumise aja ja koha teatavaks tegemine

(1) Väärtteoprotokollile koopia antakse menetlusosalisele kätte allkirja vastu.

(2) Menetlusosaline annab väärtteoprotokollile koopia kättesaamise kohta väärtteoprotokollile allkirja, märkides kättesaamise kuupäeva. Kui menetlusosaline keeldub väärtteoprotokollile koopia kättesaamise kohta allkirja andmast, teeb menetleja väärtteoprotokollile selle kohta märkuse, märkides keeldumise kuupäeva ning oma allkirja ja ametinimetuse. Sel juhul loetakse väärtteoprotokollile koopia menetlusosalise poolt kättesaaduks selle vastuvõtmisest keeldumise päevast.

(3) Kui väärtteoprotokollile koopia on menetlusluse isiku kaitsjale kätte antud, loetakse väärtteoprotokollile koopia ka menetluslusele isikule kättetoimetatuks.

(4) Kui väärtteosja lahendamine on seaduse alusel kohtuvälise menetleja pädevuses, peab kohtuvälise menetleja lahend olema menetlusosalisele kohtuvälise menetleja juures kättesaadav 30 päeva möödudes väärtteoprotokollile koopia menetluslusele isikule või tema kaitsjale kätteandmisest alates. Menetlusluse isiku nõudmisel võib lahendiga tutvumise ja lahendi koopia kättesaamise tähtaega lühendada.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 sätestatud juhul märgitakse menetlusosalisele väärtteoprotokollile koopia kätteandmisel väärtteoprotokollile ja selle koopia kuupäev, mil kohtuvälise menetleja lahend on kohtuvälise menetleja juures tutvumiseks kättesaadav ja menetlusosalised võivad saada lahendi koopiad.

[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 71. Väärtteotoimikuga saatmine asja arutamiseks maa- või linnakohtule

(1) Kui väärtteosja arutamine allub vastavalt käesoleva seadustiku §-le 83 maa- või linnakohtule, saadab kohtuvälise menetleja 20 päeva möödudes pärast menetlusluse isiku või tema kaitsja poolt väärtteoprotokollile koopia kättesaamist väärtteotoimikuga, esitatud vastulause ja sellele lisatud materjalid asja arutamiseks maa- või linnakohtule.

(2) Kui väärtteosja arutamine allub vastavalt käesoleva seadustiku §-le 83 maa- või linnakohtule ja menetlusluse isik on vastavalt käesoleva seadustiku § 44 lõikele 1 kinni peetud, toimitakse käesoleva seadustiku § 44 lõike 2 punkti 3 kohaselt.

5. jaotis Lahendid üldmenetluses

§ 72. Kohtuvälise menetleja lahendi tegemine

(1) Kui väärteoasja menetlemine on seaduse alusel kohtuvälise menetleja pädevuses ja seadus ei näe ette, et väärteoasja arutab kohus, teeb kohtuväliline menetleja käesoleva seadustiku §-s 73 märgitud lahendi menetlusaluse isiku ütlustest, asjas kogutud tõenditest, esitatud vastulausest ja sellele lisatud materjalist lähtudes kirjalikus menetluses menetlusosalisi välja kutsumata.

(2) Otsuse tegemisel peab kohtuväliline menetleja lahendama käesoleva seadustiku §-s 108 loetletud küsimused.

§ 73. Kohtuvälise menetleja lahendid üldmenetluses

(1) Kohtuväliline menetleja teeb:

- 1) otsuse rahatrahvi määramise kohta;
- 2) väärteomenetluse lõpetamise määruse käesoleva seadustiku §-s 29 või 30 sätestatud alustel.

(2) Kui kohtuväliline menetleja teeb väärteomenetluse lõpetamise määruse alaealise kohta, kes ei olnud õigusvastast tegu toime pannes oma ea tõttu süüvõimeline või oli neljateist- kuni kaheksateistaastane, järgitakse vastavalt käesoleva seadustiku § 29 lõikes 2 või § 30 lõikes 2 sätestatud.

[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 74. Kohtuvälise menetleja otsuse sisu

(1) Kohtuvälise menetleja otsuses märgitakse:

- 1) otsuse tegemise kuupäev ja koht;
- 2) kohtuvälise menetleja nimetus, registrikood ja aadress;
- 3) otsuse teinud kohtuvälise menetleja ametniku ees- ja perekonnanimi ning ametikoht;
- 4) menetlusaluse isiku andmed vastavalt käesoleva seadustiku § 109 punktile 4 või 5;
- 5) väärteo toimepanemise aeg ja koht;
- 6) väärteo lühikirjeldus;
- 7) otsuse tegemise aluseks oleva väärteoprotokolli kuupäev ja koostaja nimi;
- 8) vastulauses esitatu mittearvestamise põhjendus;
- 9) väärteo kvalifikatsioon: seaduse nimetus, paragrahv, lõige ja punkt;
- 10) karistust kergendavad ja raskendavad asjaolud;
- 11) menetlusalusele isikule mõistetud rahatrahvi määr või karistusseadustiku § 63 lõiget 1 kohaldades rahatrahvi määr seadussätte alusel, mis näeb ette raskeima karistuse või karistusseadustiku § 63 lõiget 3 kohaldades rahatrahvi määrad iga väärteo eest eraldi;
- 12) konfiskeerimise otsustus, juhul kui konfiskeerimise otsustamine on kohtuvälise menetleja pädevuses;
- 13) rahatrahvi tasumine ositi, järgides karistusseadustiku § 66 lõigetes 2 ja 3 sätestatud;
- 14) asitõendina kasutatava või muu äravõetud objektiga toimimise viis;
- 15) menetluskulude otsustus;
- 16) edasikaebamise kord ja tähtaeg;
- 17) kui rahatrahv ei ole määratud tasuta ositi, siis teave sellest, et rahatrahv tuleb täies ulatuses tasuta panklaenu 15 päeva jooksul, alates päevast, mil kohtuvälise menetleja otsus on kohtuvälise menetleja juures tutvumiseks kättesaadav, näidates ära panga nimetuse, koodi, arvelduskonto valdaja nimetuse ja arvelduskonto numbri, millele rahatrahv tuleb kanda;
- 18) teave sellest, et otsus rahatrahvi osas pööratakse täitmisele, kui päevast, mil kohtuvälise menetleja otsus on menetlusosalistele kohtuvälise menetleja juures tutvumiseks kättesaadav, on möödunud 15 päeva ja menetlusalune isik ei ole rahatrahvi täies ulatuses tasunud või kui menetlusalune isik või tema kaitsja ei ole otsuse peale kaebust esitanud.

(2) Otsusele kirjutab alla selle teinud kohtuvälise menetleja ametnik.

[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 75. Väärteomenetluse lõpetamise määrus

(1) Väärteomenetluse lõpetamise määruse sissejuhatuses märgib kohtuvälise menetleja ametnik andmed käesoleva seadustiku § 48 lõike 2 kohaselt.

(2) Väärteomenetluse lõpetamise määruse põhiosas märgitakse:

- 1) menetlusotsustuse põhjendus;
- 2) väärteomenetluse lõpetamise alus vastavalt käesoleva seadustiku §-le 29 või 30.

(3) Väärteomenetluse lõpetamise määruse lõpposas märgitakse:

- 1) menetlusotsustus;
- 2) konfiskeerimise otsustus, juhul kui konfiskeerimise otsustamine on kohtuvälise menetleja pädevuses;
- 3) asitõendina kasutatava või muu äravõetud objektiga toimimise viis;
- 4) määruse peale edasikaebamise kord vastavalt käesoleva seadustiku §-le 76.

(4) Määrusele kirjutab alla selle teinud kohtuvälise menetleja ametnik.

(5) Kui kohtuvälise menetleja teeb väärtomenetluse lõpetamise määruse alaealise kohta, kes ei olnud õigusvastast tegu toime pannes oma ea tõttu süüvõimeline või oli neljateist- kuni kaheksateistaastane, järgitakse vastavalt käesoleva seadustiku § 29 lõikes 2 või § 30 lõikes 2 sätestatut.

(6) Määruse koopia võib saada menetlusosaline ja menetlusväline isik, kelle huve see puudutab.

(7) Määruse koopia kättesaamise kohta annab menetlusosaline ja menetlusväline isik määrusele allkirja ja märgib määruse kättesaamise kuupäeva.
[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

6. jaotis

Kaebamine kohtuvälise menetleja tegevuse peale

§ 76. Kaebuse esitamine kohtuvälise menetleja tegevuse peale

(1) Menetlusosalisel ja menetlusvälisel isikul on õigus kuni asjas kohtuvälise menetleja otsuse tegemiseni esitada kohtuvälise menetleja juhile kaebus kohtuvälise menetleja tegevuse peale.

(2) Kaebuse kohtuvälise menetleja määruse peale väärtomenetluse lõpetamise või konfiskeerimise otsustamise kohta väärtomenetluse käigus võib menetlusosaline või menetlusväline isik esitada 15 päeva jooksul, alates määruse koopia kättesaamisest.

(3) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud kaebus adresseeritakse kohtuvälise menetleja juhile ja saadetakse kohtuvälise menetleja asukoha aadressil.

(4) Kaebuses märgitakse:

- 1) adressaadina kohtuvälise menetleja juht ja kohtuvälise menetleja nimetus, kellele kaebus esitatakse;
- 2) kaebuse esitaja ees- ja perekonnanimi, menetlusseisund ning elu- või asukoha aadress;
- 3) määrus või menetlustoiming, mida vaidlustatakse, määruse või menetlustoimingu tegemise kuupäev ja selle isiku nimi, kelle osas määrus või menetlustoiming vaidlustatakse;
- 4) millises osas määrus või menetlustoiming vaidlustatakse;
- 5) kaebuses esitatud taotluste sisu ja põhjendus;
- 6) kaebusele lisatud dokumentide loetelu.

(5) Kohtuvälise menetleja tegevuse peale kaebuse esitamine ei peata vaidlustatud tegevust.
[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 77. Kaebuse lahendamine kohtuvälise menetleja juhi poolt

(1) Kohtuvälise menetleja tegevuse peale esitatud kaebuse lahendab kohtuvälise menetleja juht või kohtuvälise menetleja juhi õigusaktiga volitatud ametnik kaebuse kättesaamisest alates viie päeva jooksul kirjalikus menetluses.

(2) Kaebust lahendades võib kohtuvälise menetleja juht või tema õigusaktiga volitatud ametnik määrusega:

- 1) jätta kaebuse rahuldamata;
- 2) rahuldada kaebuse täielikult või osaliselt ja kui õiguste rikkumist ei saa enam kõrvaldada, tunnistada isiku õiguste rikkumist;
- 3) tühistada vaidlustatud määrus või peatada vaidlustatud menetlustoiming täielikult või osaliselt, kõrvaldades õiguste rikkumise.

(3) Kaebuse rahuldamata jätmist tuleb põhjendada.

(4) Kaebuse esitajat teavitatakse õigusest kaevata edasi maa- või linnakohtusse vastavalt käesoleva seadustiku §-le 78.

(5) Kaebust lahendades tehtud määrus saadetakse viivitamatult vaidlustatud määruse teinud kohtuvälisele menetlejale ja määruse koopia kaebuse esitajale.

§ 78. Kaebuse esitamine maa- ja linnakohtule

(1) Kui isik ei nõustu käesoleva seadustiku § 77 lõike 2 kohaselt kaebust lahendades tehtud määrusega ja vaidlustatakse kohtuvälise menetleja tegevust, millega on rikutud isiku õigusi ja vabadusi, on isikul õigus esitada kaebus maa- või linnakohtule.

(2) Kaebuse võib esitada:

- 1) menetlusosaline – kümne päeva jooksul, alates vaidlustatava määruse kättesaamisest;
- 2) menetlusväline isik – kümne päeva jooksul, alates päevast, mil ta sai vaidlustatavast määrusest teada või pidi teada saama.

(3) Kaebus esitatakse kirjalikult, järgides käesoleva seadustiku § 76 lõikes 4 ettenähtud nõudeid. Kaebus adresseeritakse maa- või linnakohtule ja esitatakse kohtuvälisele menetlejale, kes vaidlustatava määruse koostas.

(4) Kaebuse saanud kohtuvälise menetleja edastab viivitamata kaebuse koos materjalidega maa- või linnakohtule.

§ 79. Kaebuse lahendamine maa- ja linnakohtus

(1) Maa- või linnakohtunik vaatab kaebuse läbi selle saamisest alates viie päeva jooksul.

(2) Kaebus vaadatakse läbi kirjalikus menetluses kaebuse piires ja selle isiku suhtes, kelle suhtes see on esitatud.

(3) Kaebust lahendades võib maa- või linnakohtunik:

- 1) jätta kaebus rahuldamata;
- 2) rahuldada kaebus täielikult või osaliselt ja kui õiguste rikkumist ei saa enam kõrvaldada, tunnistada isiku õiguste rikkumist;
- 3) tühistada vaidlustatud määrus või peatada vaidlustatud menetlustoiming täielikult või osaliselt, kõrvaldades õiguste rikkumise.

(4) Kaebuse saanud kohus võib vaidlustatud määruse või menetlustoimingu peatada.

(5) Maa- või linnakohus saadab kaebust lahendades koostatud määruse vaidlustatud menetlustoimingu või määruse teinud kohtuvälisele menetlejale ning määruse koopia kaebuse esitajale.

§ 80. Kaebusest loobumine

Kohtuvälise menetleja tegevuse peale käesoleva seadustiku §-de 76 ja 78 kohaselt esitatud kaebusest võib loobuda kuni kaebuse lahendamiseni.

7. jaotis

Asjaajamise korraldamine kohtuvälises menetluses

§ 81. Väärteotoimiku koostamine ja asjaajamine väärteomenetluses

(1) Kohtuvälise menetluse lõpuleviimisel koostab kohtuvälise menetleja väärteotoimiku, süstematiseerides selleks väärteoasja materjali. Väärteotoimik võib olla kaanteta, kui see on otstarbekas. Väärteotoimiku lehed nummerdatakse.

(2) Kohtuvälise menetleja korraldab väärteomenetluses asjaajamist valitsusasutuses kehtiva asjaajamiskorra kohaselt, järgides käesolevas seadustikus sätestatud erisusi.

§ 82. Väärteoasja registreerimine

(1) Kohtuvälise menetleja peab väärteoasjade kohta registrit.

(2) Registris märgitakse:

- 1) väärteoasja registreerimise number;
- 2) kande kuupäev;
- 3) menetlusaluse isiku ees- ja perekonnanimi või juriidilise isiku nimetus;
- 4) asja menetleva kohtuvälise menetleja ametniku ees- ja perekonnanimi ning ametikoht;
- 5) väärteotoimiku edastamise kuupäev, kui väärteotoimik on saadetud asja arutamiseks maa- või linnakohtule;
- 6) kohtuvälise menetleja lahend ning selle number ja kuupäev.

11. peatükk

VÄÄRTEOASJA ARUTAMINE MAA- JA LINNAKOHTUS

1. jagu

Väärteoasja arutamise pädevus ja arutamise ettevalmistamine

§ 83. Väärteoasja arutamise pädevus

Väärteoasja arutab maa- või linnakohtunik, kui:

- 1) väärteoasja arutamine või konfiskeerimise otsustamine on seaduse alusel maa- või linnakohtu pädevuses;
- 2) väärteoasja arutades on vaja otsustada aresti mõistmine.

§ 84. Väärteotoimiku saatmine asja arutamiseks maa- ja linnakohtule

Kui väärteoasja arutamine vastavalt käesoleva seadustiku §-le 83 allub maa- või linnakohtule, saadab kohtuväline menetleja väärteotoimiku käesoleva seadustiku § 71 lõikes 1 sätestatud korras asja arutamiseks maa- või linnakohtule.

§ 85. Väärteoasja arutamise ettevalmistamine

Asja kohtulikku arutamist ette valmistades maa- või linnakohtunik:

17.09.2020 14:10

Veaparandus - Parandatud ilmne ebatäpsus sõnas „kohtulikku“ Riigi Teataja seaduse § 10 lõike 4 alusel.

- 1) kontrollib väärteoasja kohtualluvust;
- 2) teeb kindlaks kohtumenetluse pooled, tunnistaja, tõlgi ja eksperdi ning teatab neile asja arutamise aja ja koha;
- 3) teeb kindlaks, milliseid tõendeid tuleb uurida kohtulikult arutamisel ja võtab tarvitusele abinõud nende esitamiseks kohtuistungil;
- 4) lahendab tunnistajate erinõude korras ülekuulamise teises maa- või linnakohtus;
- 5) lahendab ekspertiisi tegemise, arvestades kohtumenetluse poolte arvamust;
- 6) lahendab kohtumenetluse poolte esitatud taotlused.

§ 86. Asja arutamisele kutsumine

Kohtumenetluse pooled, tunnistaja, tõlk ja ekspert kutsutakse maa- või linnakohtusse, järgides käesoleva seadustiku §-de 40 ja 41 sätteid.

2. jagu Väärteoasja arutamise üldtingimused

§ 87. Väärteoasja arutamise piirid

Väärteoasja arutatakse ainult menetlusaluse isiku suhtes ja väärteoprotokollis sätestatud ulatuses.

§ 88. Korra tagamine väärteoasja arutamisel

- (1) Menetlusosalised ja teised istungiruumis viibijad peavad täitma maa- või linnakohtuniku seaduslikke korraldusi.
- (2) Kohtunik võib väärteoasja arutamist segavale või takistavale korrarikkujale määrata rahatrahvi kuni 30 trahviühiku ulatuses või ta istungiruumist eemaldada.

§ 89. Menetlusaluse isiku osavõtt asja arutamisest

- (1) Menetlusalusel isikul on õigus võtta väärteoasja arutamisest osa isiklikult või koos kaitsjaga või kaitsja vahendusel.
- (2) Maa- või linnakohtunik võib teha väärteoasja arutamises osalemise menetlusalusele isikule kohustuslikuks, kui tema osavõtt on vajalik väärteomenetluse huvides.

§ 90. Väärteoasja arutamine menetlusaluse isiku ja tema kaitsjata

- (1) Kui menetlusalusele isikule ja tema kaitsjale on asja arutamise aeg ja koht teatavaks tehtud ning nad on kutse enne asja arutamist kätte saanud, kuid ei ole taotlenud asja arutamise edasilükkamist või kui edasilükkamise taotlus ei ole rahuldatud, arutatakse asja ilma menetlusaluse isikuta või tema kaitsjata.
- (2) Asja arutamine lükatakse määrusega edasi menetlusaluse isiku või tema kaitsja põhjendatud taotlusel, järgides käesoleva seadustiku § 93 lõikes 1 sätestatud.

(3) Asja arutamine lükatakse määrusega edasi, kui istungile on jäänud ilmutata 14- kuni 18-aastase või psüühikahäirega menetlusaluse isiku kaitsja.

§ 91. Kohtuvälise menetleja osavõtt väärteoasja arutamisest

(1) Kohtuvälise menetleja osavõtt väärteoasja arutamisest maa- või linnakohtus on kohustuslik ja sellest teatatakse talle saadetavas kutses.

(2) Kui kohtuvälise menetleja ametnik ei ilmu asja arutamisele, lükkab maa- või linnakohtunik asja arutamise edasi ja teeb ametniku ilmutata jäämise kohtuvälise menetleja juhile kirjalikult teatavaks.

§ 92. Väärteo asja arutamine tunnistaja ja eksperdita

Kui tunnistaja või ekspert ei ilmu asja arutamisele, otsustab maa- või linnakohtunik asja arutamise võimalikkuse pärast kohtumenetluse poolte arvamuste ärakuulamist.

§ 93. Väärteoasja arutamise edasilükkamine

(1) Väärteoasja arutamine lükatakse edasi, kui:

- 1) väärteoasja ei ole võimalik arutada ilma istungile ilmutata jäänud isikuta;
- 2) istungi jätkamine on välistatud muul mõjuval põhjusel.

(2) Enne väärteoasja arutamise edasilükkamist võidakse istungile ilmunud isikud üle kuulata ja jätta nad teist korda istungile kutsumata.

§ 94. Kohtu määruste vormistamine

(1) Väärteomenetluse lõpetamise, sundtoomise, taandamise ja ekspertiisi määramise vormistab kohus nõupidamistoas määrusega käesoleva seadustiku § 48 sätteid järgides.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatata kohtu määrused vormistatakse menetlusdokumendina, mis lisatakse väärteotoimikusse, või tehakse suuliselt ja kantakse kohtuistungis protokollis.

3. jagu **Väärteoasja arutamise rakendamine**

§ 95. Väärteoasja arutamise alustamine

Väärteoasja arutamist alustades teeb maa- või linnakohtunik järgmised toimingud:

- 1) teatab arutatava väärteoasja nimetuse;
- 2) selgitab, kes istungile kutsututest on ilmunud ja tuvastab nende isikusamasuse ning kontrollib kaitsja ja esindaja volitusi;
- 3) selgitab, kas ilmutata jäänud kohtumenetluse pool, tunnistaja, tõlk või ekspert on kutse kätte saanud;
- 4) rakendab tõlgi, eksperdi ja tunnistaja, järgides kriminaalmenetluse sätteid;
- 5) teeb teatavaks oma nime ning tõlgi ja eksperdi nimed ning selgitab kohtumenetluse pooltele nende õigusi;
- 6) selgitab kohtumenetluse poolte taotlused ja taandused ning lahendab need.

4. jagu **Kohtulik uurimine**

§ 96. Kohtuliku uurimise algus

(1) Kohtunik teatab kohtuliku uurimise algusest ja teeb kohtuvälisele menetlejale ettepaneku avaldada väärteoprotokoll.

(2) Pärast väärteoprotokollis avaldamist selgitab kohtunik menetlusalusele isikule väärteoprotokollis sisu ja küsib, kas ta tunnistab ennast väärteo toimepanemises süüdi.

§ 97. Tõendite uurimise kord

Kohtunik kuulab ära menetlusosaliste arvamuse tõendite uurimise järjekorra kohta ja teeb selle kohta määruse, mis kantakse kohtuistungis protokollis.

§ 98. Menetlusaluse isiku ülekuulamise kord

(1) Menetlusaluse isiku ülekuulamine algab kohtuniku ettepanekuga anda ütlusi väärteoprotokollis koostamise aluseks olevate asjaolude kohta.

(2) Pärast menetlusaluse isiku ütluste andmist võivad talle küsimusi esitada kohtuvälise menetleja ja kaitsja.

(3) Kohtul on õigus menetlusalust isikut küsitleda igas kohtuliku uurimise järgus.

(4) Menetlusalusel isikul on õigus kogu kohtuliku uurimise kestel esitada küsimusi teisele kohtumenetluse poolele.

(5) Kui asja arutatakse menetlusaluse isiku osavõtuta, teeb kohtunik teatavaks menetlusaluse isiku varasemad ütlused ja tema kirjalike avalduste sisu.

§ 99. Tunnistaja ülekuulamise kord

(1) Tunnistajad kuulatakse üle ükskhaaval, teiste, veel üle kuulamata tunnistajate juuresolekuta. Enne ülekuulamist tuvastatakse tema isikusamasus ja selgitatakse tunnistaja ning menetlusaluse isiku suhted.

(2) Kohtunik teeb tunnistajale ettepaneku öelda kohtule kõik, mis ta vääртеoasja kohta teab.

(3) Pärast tunnistaja poolt ütluste andmist küsitlevad teda kohtuväline menetleja, menetlusalune isik ja kaitsja.

(4) Kui tunnistaja kutsuti kohtusse mõne menetlusosalise taotlusel, küsitleb tunnistajat esimesena see menetlusosaline, kelle taotlusel tunnistaja oli kutsutud.

(5) Tunnistajale võib esitada küsimusi tema poolt varem antud ütluste selgitamiseks ja täiendamiseks. Kohtunik on kohustatud kõrvaldama vääртеoasjasse mittepuutuvad ja suunavad küsimused. Kohtunikul on õigus küsitleda tunnistajat igas kohtuliku uurimise järgus.

(6) Kohtunik võib oma initsiatiivil või menetlusosaliste taotlusel tunnistajaid vastastada.

(7) Ülekuulatud tunnistajad jäävad kohtuliku uurimise lõpuni istungisaali ega või kohtuniku loata lahkuda.

(8) Kui tunnistaja ei ole asja arutamisele ilmunud, võib maa- või linnakohtunik avaldada tunnistaja kohtuvälises menetluses antud ütlused.

§ 100. Kirjalike tõendite uurimine

Kirjalikud tõendid avaldatakse ja esitatakse asja arutamisest osavõtivatele kohtumenetluse pooltele ning vajaduse korral ka eksperdile ja tunnistajale.

§ 101. Asitõendi ja sündmuskoha vaatlus

(1) Asitõendi vaatlust võib toimetada igas kohtuliku uurimise järgus kohtuniku algatusel või kohtumenetluse poolte taotlusel. Seoses asitõendi vaatlusega võivad kohtumenetluse pooled kohtule avaldusi teha ja menetlusalune isik ütlusi anda.

(2) Kohtunik võib kohapeal teostada sündmuskoha või selle asitõendi vaatlust, mida ei ole võimalik kohtusse tuua. Vaatlust toimetab kohtunik kohtumenetluse poolte, vajadusel ka tunnistaja ja eksperdi juuresolekul.

(3) Vaatluse käik ja tulemused kantakse kohtuistungi protokollile.

§ 102. Ekspertiis vääртеoasja arutamisel

(1) Kohtunik võib kohtumenetluse poolte taotlusel või oma algatusel määrata ekspertiisi.

(2) Ekspert võib vääртеoasja arutamises osaledes uurida ekspertiisi tegemiseks vajalikke tõendeid ja menetleja loal esitada kohtumenetluse pooltele ja tunnistajatele küsimusi ekspertiisi tegemiseks vajalike asjaolude kohta.

§ 103. Kohtuliku uurimise lõpetamine

(1) Pärast kõigi vääртеoasjas leiduvate tõendite uurimist küsib kohtunik kohtumenetluse pooltelt, kas nad taotlevad kohtulikku uurimist veel millegagi täiendada.

(2) Esitatud taotlused lahendab kohus määrusega.

(3) Pärast vajalikke täiendavaid menetlustoiminguid kuulutab kohus kohtuliku uurimise lõpetatuks.

5. jagu

Kohtuvaidlus

§ 104. Kohtuvaidluse kord

(1) Kohtuvaidlusel esinevad kohtumenetluse pooled kohtu määratud järjekorras. Menetlusalune isik saab sõna viimasena.

(2) Kohus ei või piirata kohtuvaidluse kestust, kuid kohus võib vaidlusest osavõtjat peatada, kui ta kaldub kõrvale kohtulikul uurimisel tuvastatud asjaoludest.

(3) Pärast kohtuvaidlust teatab maa- või linnakohtunik lahendi kuulutamise aja.

6. jagu Kohtuistungi protokoll

§ 105. Kohtuistungi protokoll koostamine

(1) Kohtuistungi protokoll koostatakse, kui kohtuistungil kuulatakse üle tunnistajat või eksperti või kui seda nõuab kohtumenetluse pool. Kui kohtuistungi protokoll ei koostata, peavad kohtumenetluse poolte taotlused sisalduma kohtuotsuses.

(2) Protokollis märgitakse:

- 1) istungi kuupäev ja koht ning istungi alguse ja lõpu aeg;
- 2) kohtu nimetus ja koosseis;
- 3) kohtumenetluse poolte ning kohtuistungi sekretäri, tõlgi ja eksperdi nimed;
- 4) arutatava väärteoasja nimetus;
- 5) kohtumenetluse pooltele ja teistele isikutele nende õiguste ja kohustuste selgitamine;
- 6) ajalisel järjestusel kohtu toimingute nimetused ning toimingute tingimused, käik ja tulemused;
- 7) avaldused, taotlused ja nende lahendused;
- 8) kohtuistungil tehtud määruste nimetused;
- 9) kohtuvaidluses poolte esitatud taotlused;
- 10) kohtuotsuse või määruse tegemine nõupidamistoas;
- 11) kohtuotsuse või määruse kuulutamise aeg ja edasikaebamise korra selgitamine;
- 12) kuupäev, millal lahend on kohtus kohtumenetluse pooltele kättesaadav;
- 13) kaebeõigusest loobumine, millest teatati kohtuotsuse kuulutamisel.

(3) Kohtunik ja kohtuistungi sekretär kirjutavad protokollile alla kohtuistungi toimumisest alates kolme päeva jooksul. Protokollis tehtud parandused peavad olema tõestatud kohtuniku ja kohtuistungi sekretäri allkirjaga.

§ 106. Märkused kohtuistungi protokoll kohta

(1) Kohtumenetluse pooltel on kolme päeva jooksul, arvates kohtuistungi protokoll allakirjutamisest, õigus esitada oma märkused kohtuistungi protokoll ebaõigsuse või ebatäpsuse kohta. Märkused vaatab läbi kohtunik ja nendega nõustumisel teeb kohtuistungi protokollis parandused, mis kinnitatakse kohtuniku ja kohtuistungi sekretäri allkirjadega.

(2) Kui kohtunik ei nõustu esitatud märkustega, teeb ta nende ebaõigsuse kohta määruse. Kohtumenetluse poolel on õigus korrata selliseid märkusi kohtulahendi peale esitatavas kaebuses.

7. jagu Lahendid

§ 107. Maa- ja linnakohtu lahendid

(1) Maa- või linnakohus teeb:

- 1) kohtuotsuse rahatrahvi või aresti mõistmise kohta;
- 2) kohtuotsuse väärteomenetluse lõpetamise kohta käesoleva seadustiku § 29 lõike 1 punktis 1 ja §-s 30 sätestatud alustel.

(2) Käesoleva seadustiku § 29 lõike 1 punktides 2–7 sätestatud alustel teeb kohus väärteomenetluse lõpetamise määruse. Kui kohus teeb otsuse või määruse väärteomenetluse lõpetamise kohta alaealise suhtes, kes ei olnud õigusvastast tegu toime pannes oma ea tõttu süüvõimeline või oli neljateist- kuni kaheksateistaastane, järgitakse vastavalt käesoleva seadustiku § 29 lõikes 2 või § 30 lõikes 2 sätestatut.

[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 108. Kohtuotsuse tegemisel lahendatavad küsimused

Kohtuotsuse tegemiseks selgitatakse:

- 1) kas on toime pandud seadusega sätestatud väärteo tunnustele vastav tegu;
  - 2) väärteo kvalifikatsioon: seaduse nimetus, paragrahv, lõige ja punkt;
  - 3) kas väärteo on toime pannud menetlusalune isik;
  - 4) teo õigusvastasus ja süüilisus;
  - 5) kas on karistust kergendavaid või raskendavaid asjaolusid;
  - 6) karistuse liik ja määr;
  - 7) kuidas toimida asitõendite ja muude äravõetud esemetega;
  - 8) kas on vaja kohaldada konfiskeerimist;
  - 9) kas mõista karistus karistusseadustiku § 63 lõike 1 või 3 kohaselt;
  - 10) kas lõpetada väärteomenetlus ja kohaldada karistusseadustiku §-s 87 sätestatud alaealisele kohaldatavaid mõjutusvahendeid või anda väärteoasja materjalid üle alaealiste komisjonile.
- [RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 109. Kohtuotsuse sissejuhatus

Kohtuotsuse sissejuhatuses märgitakse:

- 1) kohtuotsuse tegemine Eesti Vabariigi nimel;
- 2) otsuse tegemise koht ja aeg;
- 3) otsuse teinud kohtu nimetus, kohtuniku ees- ja perekonnanimi, istungist osa võtnud kohtuistungi sekretäri, kohtuvälise menetleja, kaitsja ja tõlgi ees- ja perekonnanimed;
- 4) kui menetlusalune on füüsiline isik, siis tema ees- ja perekonnanimi ning isikukood; välismaalase ja isiku puhul, kellel ei ole isikukoodi, sünniaeg ja -koht, kodakondsus, elukoha aadress ning töökoht;
- 5) kui menetlusalune on juriidiline isik, siis tema nimetus ja registrikood; välismaisel juriidilisel isikul registrikoodiga võrdsustatud numbri- või tähekombinatsioon ning tema asukoha aadress;
- 6) seaduse nimetus, paragrahv, lõige ja punkt, kus on ette nähtud väärtegu, mida kohtus arutatakse.

§ 110. Kohtuotsuse põhiosa

Kohtuotsuse põhiosas märgitakse:

- 1) väärteo toimepanemise aeg ja koht ning istungil tõendatuks tunnistatud asjaolud ja tõendid, millele on tuginetud;
- 2) istungil tõendamata jäänud asjaolu ja tõend, mida ei peeta usaldusväärseks, ning põhjendus, miks kohus seda usaldusväärseks ei pea;
- 3) istungil üldtuntuks tunnistatud asjaolud, millele otsuse tegemisel tuginetakse;
- 4) teo õigusvastasus ja süüilisus;
- 5) karistust kergendavad ja raskendavad asjaolud;
- 6) istungil väärteo kvalifikatsiooni muutmise ja alla seaduses sätestatud alammäära karistuse mõistmise motiivid;
- 7) käesoleva seadustiku sätteid, mis on aluseks kohtuotsuse tegemisel.

§ 111. Kohtuotsuse lõpposa

Kohtuotsuse lõpposas märgitakse:

- 1) füüsilisest isikust menetlusaluse ees- ja perekonnanimi või juriidilisest isikust menetlusaluse nimetus;
  - 2) menetlusaluse isiku väärtegu või -teod, milles ta süüdi tunnistatakse, süüditunnistamise aluseks oleva seaduse nimetus ning paragrahv, lõige ja punkt;
  - 3) menetlusalusele isikule mõistetud rahatrahvi määr või, karistusseadustiku § 63 lõiget 1 kohaldades, rahatrahvi määr seadussätte alusel, mis näeb ette raskeima karistuse, või karistusseadustiku § 63 lõiget 3 kohaldades, rahatrahvi määrad iga väärteo eest eraldi;
  - 4) menetlusalusele isikule mõistetud aresti määr ning aresti kandmise alguse aeg;
  - 5) rahatrahvi tasumine ositi, järgides karistusseadustiku § 66 lõigetes 2 ja 3 sätestatud, või aresti kandmine ositi, järgides karistusseadustiku § 66 lõigetes 1 ja 3 sätestatud;
  - 6) konfiskeerimise otsustus;
  - 7) asitõenditega ja muude äravõetud esemetega toimimise viis;
  - 8) menetluskulude otsustus;
  - 9) edasikaebamise kord ja tähtaeg;
  - 10) teave sellest, et rahatrahv tuleb tasuda panka edasikaebamise tähtaja jooksul, alates päevast, mil kohtuotsus on kohtumenetluse pooltele kohtus tutvumiseks kättesaadav, näidates ära panga nimetuse, koodi, arvelduskonto valdaja nimetuse ja arvelduskonto numbri, millele rahatrahv tuleb kanda;
  - 11) teave sellest, et kohtuotsus pööratakse täitmisele, kui päevast, mil kohtuotsus on kohtumenetluse pooltele kohtus tutvumiseks kättesaadav, on möödunud edasikaebamise tähtaeg ja menetlusalune isik ei ole rahatrahvi täies ulatuses tasunud või kui menetlusalune isik või tema kaitsja ei ole otsuse peale kaebust esitanud.
- [RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 112. Määrus väärteomenetluse lõpetamise kohta

(1) Käesoleva seadustiku § 107 lõikes 2 sätestatud alustel koostab maa- või linnakohtunik määruse väärteomenetluse lõpetamise kohta, järgides käesoleva seadustiku § 48 lõigetes 2–4 sätestatud.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud määruse koopia võib saada menetlusosaline või menetlusväline isik, kelle huve see puudutab.

§ 113. Kohtuotsuse ja selle lõpposa kuulutamine ning apellatsioonioiguse selgitamine

(1) Kohtuotsuse kuulutab kohtunik käesoleva seadustiku § 104 lõike 3 kohaselt teatavaks tehtud ajal.

(2) Kohus võib kohtuotsuse lõpposa koostada eraldi menetluskohanduse, selgitades selle kuulutamisel suuliselt kohtuotsuse olulisimad põhjendused.

(3) Kui menetlusosaline isik ei valda keelt, milles menetlus toimub, tõlgitakse talle kohtuotsuse lõpposa ja kohtuniku selgitused.

(4) Pärast kohtuotsuse või selle lõpposa kuulutamist kohtunik:

1) teatab kohtuotsuse lõpposa kuulutamise päeva, millal kohtuotsus on kohtumenetluse pooltele kohtus tutvumiseks kättesaadav ja nad võivad saada kohtuotsuse koopiad, mille kohta tehakse märge kohtuistungis protokollis või kui protokollis ei koostatud, kohtuotsuse lõpposale;

2) selgitab kohtuotsuse peale edasikaebamise korda vastavalt käesoleva seadustiku § 137 lõikele 3 ja seda, et kohtumenetluse pool võib loobuda apellatsioonioigusest kohe. Loobumine kantakse istungi protokollis või, kui protokollis ei koostata, kohtuotsuse lõpposale ja seda kinnitatakse loobuja allkirjaga;

3) selgitab, et kui kohtumenetluse pool soovib kasutada apellatsioonioigust, peab ta sellest kirjalikult teatama maa- või linnakohtule seitsme päeva jooksul, alates kohtuotsuse või selle lõpposa kuulutamisest.

(5) Kui apellatsioonioigusest loobusid käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 2 ettenähtud korras kõik kohtumenetluse pooled või ükski kohtumenetluse pool ei teatanud käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 3 ettenähtud tähtajaks oma soovist kasutada apellatsioonioigust, märgitakse kohtuotsuses üksnes käesoleva seadustiku §-des 109 ja 111 esitatud andmed.

(6) Kohtuotsus ja kohtuotsuse lõpposa pannakse väärteotoimikusse.

[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

12. peatükk KAEBEMENETLUS MAA- JA LINNAKOHTUS

1. jagu Kohtuvälise menetleja otsuse peale maa- või linnakohtule kaebuse esitamine

§ 114. Maa- või linnakohtule kaebuse esitamise õigus ja tähtaeg

(1) Menetlusosalisel on õigus esitada maa- või linnakohtule kaebus kohtuvälise menetleja järgmiste otsuste peale:

1) käesoleva seadustiku § 55 lõike 2 kohaselt kiirmenetluses tehtud otsus;

2) käesoleva seadustiku § 73 lõike 1 kohaselt üldmenetluses tehtud otsus.

(2) Kaebust ei saa esitada käesoleva seadustiku § 54 kohaselt tehtud hoiatamisotsuse peale.

(3) Kaebus käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 1 sätestatud kiirmenetluse otsuse peale esitatakse maa- või linnakohtule 15 päeva jooksul, alates menetlusosalise isiku poolt kohtuvälise menetleja otsuse kättesaamisest.

(4) Kaebus käesoleva paragrahvi lõike 1 punktis 2 sätestatud üldmenetluses tehtud otsuse peale esitatakse maa- või linnakohtule 15 päeva jooksul, alates päevast, mil kohtuvälise menetleja otsus on menetlusosalisele kohtuvälise menetleja juures kättesaadav.

(5) Kaebuse esitamise tähtaja jooksul asub väärteotoimik kohtuvälise menetleja juures ja seda ei väljastata. Menetlusosalised võivad väärteotoimikuga tutvuda ja teha sellest väljakirjutusi või taotleda tasu eest koopiategemist toimiku materjalidest.

§ 115. Nõuded kohtuvälise menetleja otsuse peale esitatavale kaebusele

(1) Kaebus kohtuvälise menetleja otsuse peale esitatakse kirjalikult ja selles märgitakse:

1) kohtu nimetus, kellele kaebus esitatakse;

- 2) kui kaebuse esitab füüsiline isik, siis tema ees- ja perekonnanimi, elukohta aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 3) kui kaebuse esitab juriidiline isik, siis tema nimetus ja juriidilise isiku registrikood ning välismaisel juriidilisel isikul registrikoodiga võrdsustatud numbri- või tähekoombinatsioon, asukohta aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 4) kui kaebuse esitaja on kaitsja, siis tema ees- ja perekonnanimi, asukohta aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 5) otsuse teinud kohtuvälise menetleja nimetus ja aadress;
- 6) kohtuvälise menetleja otsuse number ja kuupäev ning füüsilisest isikust menetlusluse ees- ja perekonnanimi või juriidilisest isikust menetlusluse isiku nimetus, kelle suhtes tehtud otsust vaidlustatakse;
- 7) millises osas otsus vaidlustatakse;
- 8) kaebuse esitanud isiku taotluse sisu ja taotluse põhjendus;
- 9) isikud, kelle istungile kutsumist taotletakse, ja tõendid, mida kaebuse esitanud isiku taotlusel on vaja kohtus uurida.

(2) Kaebus esitatakse koos koopiatega vastavalt menetlusest osavõtvate isikute arvule.

(3) Kaebuse esitaja peab kaebuses märkima:

- 1) kas ta soovib kohtuistungist osa võtta;
- 2) kas ta soovib, et menetluses osaleb kaitsja, kui tal seda ei ole.

(4) Kaebusele kirjutab alla selle esitaja. Kui kaebusele kirjutab alla kaitsja, lisatakse kaebusele tema volikiri, kui seda ei ole väärtetoimikus.

(5) Kaebusele lisatakse:

- 1) kaevatava kohtuvälise menetleja otsuse koopia;
- 2) tõendid;
- 3) tunnistajate nimed ja aadressid, kelle ülekuulamist taotletakse;
- 4) muud kaebuse esitaja poolt vajalikuks peetavad dokumendid.

§ 116. Väärtetoimiku väljanõudmine ning maa- ja linnakohtule saatmine

(1) Pärast kiirmenetluses käesoleva seadustiku § 55 lõike 2 või üldmenetluses käesoleva seadustiku § 73 lõike 1 kohaselt tehtud kohtuvälise menetleja otsuse peale esitatud kaebuse saamist nõuab maa- või linnakohus viivitamata väärtetoimiku otsuse teinud kohtuväliselt menetlejalt.

(2) Kohtuvälise menetleja saadab maa- või linnakohtu nõudel viivitamata väärtetoimiku maa- või linnakohtule.

2. jagu Kohtulik eelmenetlus

§ 117. Eelmenetluse toimingud

(1) Eelmenetluses maa- või linnakohtunik:

- 1) kontrollib asja kohtualluvust ning käesoleva seadustiku §-de 114 ja 115 nõuete täitmist;
- 2) jätab kaebuse käiguta või läbi vaatamata käesoleva seadustiku §-s 118 sätestatud alustel;
- 3) lõpetab väärtetoimikumenetluse käesoleva seadustiku §-s 119 sätestatud alusel või
- 4) lahendab asja kirjalikus menetluses vastavalt käesoleva seadustiku §-le 120.

(2) Kui kaebust ei lahendata käesoleva paragrahvi lõike 1 punkte 2–4 järgides, teeb kohtunik kindlaks kohtuistungile kutsutavad isikud, kaebusest tulenevad kohtuliku arutamise piirid ja uuritavad tõendid, lahendab kaebuses esitatud taotlused, saadab kaebuse koopiaid kohtumenetluse pooltele ning määrab asja arutada, järgides käesoleva seadustiku § 121.

§ 118. Kaebuse käiguta jätmise ja kaebuse läbi vaatamata jätmise eelmenetluses

(1) Kui kaebus ei vasta käesoleva seadustiku § 115 nõuetele, teeb maa- või linnakohtunik selle käiguta jätmise kohta määruse ning annab kaebuse esitajale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks.

(2) Maa- või linnakohtunik teeb kaebuse läbi vaatamata jätmise kohta määruse ja saadab määruse koopia ning tagastab kaebuse selle esitanud isikule, kui:

- 1) kaebus on esitatud pärast käesoleva seadustiku § 114 lõigetes 3 ja 4 sätestatud tähtaja möödumist ja tähtaja ennistamise taotlust ei ole esitatud või maa- või linnakohtunik on jätnud tähtaja ennistamata;
- 2) kaebuse on esitanud isik, kellel käesoleva seadustiku § 114 lõike 1 järgi ei ole õigust kaebust esitada;

3) kaebuse esitanud isik ei ole käesoleva paragrahvi lõikes 1 ettenähtud korras määratud tähtaja jooksul kõrvaldanud kaebuses esinenud puudusi;

4) kaebusest on kuni kohtuistungil alguseni loobunud.

§ 119. Väärteomenetluse lõpetamine väärteomenetlust välistavatel asjaoludel

(1) Maa- või linnakohtunik võib kohtuistungit korraldamata ja menetlusosalisi välja kutsumata tühistada kohtuvälise menetleja otsuse määrusega ja lõpetada väärteomenetluse üksnes kaebuse põhjal, kui ta leiab, et kohtuvälises menetluses ei ole menetlust lõpetatud väärteomenetlust välistavatel asjaoludel vastavalt käesoleva seadustiku §-le 29.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 märgitud määruse koopia saadetakse menetlusosalistele. Määruse koopia võib saada menetlusväline isik, kelle huve see puudutab.

§ 120. Asja lahendamine kirjalikus menetluses

(1) Maa- või linnakohtunik võib kohtuistungit korraldamata lahendada kaebuse kirjalikus menetluses ja teha lahendi käesoleva seadustiku § 132 sätteid järgides, kui kohus on saatnud kaebuse koopia kohtumenetluse teisele poolele ning selgitanud tema seisukoha kaebuse suhtes ning kohtumenetluse pooled on kaebuses või selle vastuses teatanud, et nad ei soovi kohtuistungist osa võtta.

(2) Kui maa- või linnakohus kirjalikus menetluses leiab, et asi tuleb lahendada kohtuistungil, määrab ta kohtuistungil.

(3) Kui kohtumenetluse pool on koos kaebusega maa- või linnakohtule esitanud uue tõendi, mille kohus vastu võtab, võib asja lahendada kirjalikus menetluses vaid siis, kui kohtumenetluse pooled ei taotle uue tõendi uurimiseks kohtuistungil korraldamist.

§ 121. Kaebuse kohtulikule arutamisele määramine maa- või linnakohtus

(1) Maa- või linnakohtu määruses kaebuse kohtulikule arutamisele määramise kohta märgitakse:

1) kohtuistungil aeg ja koht;

2) kohtuistungile kutsutava füüsilise isiku ees- ja perekonnanimi või juriidilise isiku nimetus;

3) asja arutamine avalikul või kinnisel kohtuistungil;

4) kaitsja määramine vastavalt käesoleva seadustiku §-le 22;

5) taotluste lahendamine.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määruse peale taotluse rahuldamata jätmise kohta ei saa kaebust esitada, kuid taotlust võib korrata kohtulikul arutamisel.

§ 122. Kohtuistungile kutsumine

Kohtumenetluse pooled kutsutakse istungile kutsega, järgides käesoleva seadustiku §-de 40 ja 41 sätteid.

3. jagu

Kaebuse kohtulik arutamine maa- ja linnakohtus

§ 123. Kaebuse kohtuliku arutamise kord

(1) Kaebuse kohtulikul arutamisel maa- ja linnakohtus juhendatakse käesoleva seadustiku sätetest, mis reguleerivad väärteoasja arutamist kohtus, arvestades käesoleva peatüki 3. ja 4. jaos sätestatud erisusi.

(2) Maa- või linnakohus arutab väärteoasja täies ulatuses, sõltumata esitatud kaebuse piiridest, kontrollides kohtuvälise menetleja otsuse tegemise aluseks olnud faktilisi ja õiguslikke asjaolusid.

§ 124. Kohtuistungil rakendamine

(1) Kohus teatab, milline asi ning kelle kaebuse alusel tuleb arutamisele.

(2) Kohus alustab kaebuse kohtulikku arutamist, teostades käesoleva seadustiku §-s 95 sätestatud toimingud.

§ 125. Kaebuse arutamise edasilükkamine

(1) Kohtumenetluse poole põhjendatud taotlusel võib maa- või linnakohtunik käesoleva seadustiku §-st 42 lähtudes lükata kaebuse arutamise edasi ühel korral kuni üheks kuuks. Samaks tähtjaks võib maa- või linnakohtunik kaebuse arutamise edasi lükata ka juhul, kui kaebust arutades ilmneb vajadus välja nõuda lisatõendeid.

(2) Kohus võib lükata kaebuse arutamise menetlusosalise taotlusel või oma algatusel edasi Riigikohtu menetluses oleva põhiseaduslikkuse järelevalve asja lahendamise ajaks kuni Riigikohtu otsuse jõustumiseni, kui see võib mõjutada antud vääртеoasjas kohaldamisele kuuluva õigustloova akti kehtivust.

(3) Kui kaebuse esitanud isik või tema kaitsja ei ilmu käesoleva paragrahvi lõikes 1 või 2 sätestatud korras edasilükatud asja arutamisele ning talle on asja arutamise aeg ja koht teatavaks tehtud, jätab kohtunik kaebuse läbi vaatamata. Kaebuse läbi vaatamata jätmise vormistatakse määrusega.

§ 126. Kaebuse esitanud isiku ja kohtuvälise menetleja osavõtt kaebuse kohtulikust arutamisest

(1) Kaebuse esitanud isiku ja kohtuvälise menetleja osavõtt kaebuse kohtulikust arutamisest on kohustuslik, kui kohus seda vajalikuks peab.

(2) Kui kaebuse esitanud isik ei ilmu kaebuse arutamisele, kuigi talle saadetud kutses on teatatud kohustusest kaebuse kohtulikust arutamisest osa võtta ja kaebuse arutamist ei ole edasi lükatud vastavalt käesoleva seadustiku §-le 125, jätab kohus määrusega kaebuse läbi vaatamata.

(3) Kohtuvälise menetleja mitteilmumine ei takista kaebuse kohtulikku arutamist.

§ 127. Kaebusest loobumine

(1) Kaebuse esitanud isikul on õigus kaebusest osaliselt või täielikult loobuda kuni kohtuliku arutamise lõppemiseni.

(2) Kaebusest loobumise avaldus esitatakse maa- või linnakohtule kirjalikult või kohtuistungil suuliselt. Kirjalik avaldus lisatakse vääртеotoimikusse ning suuline avaldus kantakse kohtuistungi protokollile ja sellele võetakse kaebuse esitanud isiku allkiri.

(3) Menetlusosalisel isikul on õigus loobuda kaitsja esitatud kaebusest, kui kaitsja osavõtt vääртеomenetlusest ei ole kohustuslik.

(4) Kui maa- või linnakohus tuvastab, et on ebaõigesti kohaldatud materiaaõigust või oluliselt rikutud vääртеomenetlusõigust, millega on raskendatud menetlusosalise isiku olukorda, ei võta kohus loobumist vastu.

(5) Kui kaebusest loobutakse enne kohtuliku arutamise algust, jäetakse kaebus määruse alusel läbi vaatamata. Kui kaebusest loobutakse kohtuliku arutamise ajal, lõpetatakse menetlus määrusega.

§ 128. Kohtuliku uurimise kord

(1) Kohus kannab ette kohtuvälise menetleja otsuse kaevatava osa ning kaebuses esitatud taotluse sisu ja selle põhjenduse, samuti kohtule koos kaebusega esitatud muude dokumentide sisu.

(2) Kohus selgitab kaebuse esitanud isikule käesoleva seadustiku §-s 127 sätestatud õigust loobuda kaebusest ning selle tagajärge ning küsib, kas ta jääb kaebuse juurde või loobub sellest osaliselt või täielikult.

(3) Kaebusele lisatud tõendite uurimisel juhindub kohus käesoleva seadustiku §-dest 97–103.

§ 129. Kaebuse kohtuliku uurimise lõpetamine

(1) Pärast kõigi asjas olevate tõendite uurimist küsib maa- või linnakohtunik kohtuliku arutamise osalistelt, kas neil on taotlust.

(2) Taotlused lahendab kohus määrusega.

(3) Pärast taotluste lahendamist lõpetab maa- või linnakohtunik asja kohtuliku uurimise ja avab kohtuvaidluse.

§ 130. Kohtuvaidlus kaebuse kohtulikult arutamisel

(1) Kohtuvaidluses esineb esimesena kaebuse esitanud isik, seejärel teised kohtumenetluse pooled kohtu määratud järjekorras.

(2) Kohus ei või piirata kohtuvaidluse kestust, kuid kohus võib vaidlusest osavõtjat peatada, kui ta kaldub kõrvale kohtulikult uurimisel tuvastatud asjaoludest.

(3) Pärast kohtuvaidlust teatab maa- või linnakohtunik lahendi kuulutamise aja.

§ 131. Kohtuistungi protokoll

Kaebuse kohtuliku arutamise kohta koostatakse kohtuistungi protokoll, järgides käesoleva seadustiku § 105 lõigete 2 ja 3 sätteid.

4. jagu

Kohtuotsuse tegemine

§ 132. Maa- ja linnakohtu lahendid kaebuse lahendamisel

Maa- või linnakohus võib kohtuotsusega:

- 1) jätta kohtuvälise menetleja otsuse muutmata ja kaebuse rahuldamata;
- 2) tühistada kohtuvälise menetleja otsuse täies ulatuses või osaliselt ja teha uue otsuse, kui see ei raskenda menetlusaluse isiku olukorda;
- 3) tühistada kohtuvälise menetleja otsuse ja lõpetada väärtomenetluse käesoleva seadustiku §-s 29 või 30 sätestatud alustel.

§ 133. Kaebuse lahendamisel otsustatavad küsimused

Kaebuse lahendamiseks selgitab kohus järgmised küsimused:

- 1) kas väärtetasjas ei esine käesoleva seadustiku §-s 29 sätestatud väärtomenetlust välistavaid asjaolusid;
  - 2) kas leidis aset tegu, milles menetlusalust isikut süüdistatakse;
  - 3) kas teo on pannud toime menetlusalune isik;
  - 4) kas tegu on väärtetegu ning kas see on õigesti kvalifitseeritud;
  - 5) kas karistus väärteteo eest määrati selleks pädeva kohtuvälise menetleja poolt;
  - 6) kas väärteteo menetlemisel kohtuvälise menetleja poolt on järgitud väärtemenetlusõigust;
  - 7) kas menetlusalusele isikule karistuse määramine on toimunud kooskõlas karistuse kohaldamise alustega;
  - 8) kas väärtemenetlus ei kuulu lõpetamisele käesoleva seadustiku §-s 30 sätestatud alustel;
  - 9) kas lõpetada väärtemenetlus ja kohaldada karistusseadustiku §-s 87 sätestatud alaealisele kohaldatavaid mõjutusvahendeid või anda väärtetasja materjalid üle alaealiste komisjonile.
- [RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 134. Maa- ja linnakohtu kohtuotsus

(1) Maa- ja linnakohus juhindub kohtuotsust tehes käesoleva seadustiku §-dest 109–111, arvestades käesoleva paragrahvi lõigetes 2 ja 3 ettenähtud erisusi.

(2) Maa- või linnakohtu kohtuotsuse sissejuhatuses märgitakse:

- 1) kaevatav otsus;
- 2) kohtuvälises menetluses tehtud otsuse sisu kohtuotsuse tegemiseks vajalikus ulatuses ja kaebuse esitaja taotlus.

(3) Maa- või linnakohtu kohtuotsuse lõpposas märgitakse käesoleva seadustiku § 132 punktides 1–3 sätestatud lahend.

§ 135. Kohtuotsuse ja selle lõpposa kuulutamine ning kassatsiooniõiguse selgitamine

(1) Kohtuotsuse kuulutab kohtunik vastavalt käesoleva seadustiku § 130 lõikes 3 teatavaks tehtud ajal.

(2) Kohus võib kohtuotsuse lõpposa koostada eraldi menetlusdokumendina, selgitades selle kuulutamisel suuliselt kohtuotsuse olulisimad põhjendused.

(3) Kui menetlusalune isik ei valda keelt, milles menetlus toimub, tõlgitakse talle kohtuotsuse lõpposa ja kohtuniku selgitused.

(4) Pärast kohtuotsuse või selle lõpposa kuulutamist kohtunik:

- 1) teatab kohtuotsuse lõpposa kuulutades päeva, millal kohtuotsus on kohtumenetluse pooltele kohtus tutvumiseks kättesaadav ja nad võivad saada kohtuotsuse koopiad, mille kohta tehakse märges kohtuistungi protokollis või, kui protokollis ei koostatud, kohtuotsuse lõpposale;
- 2) selgitab, kohtuotsuse peale edasikaebamise korda vastavalt käesoleva seadustiku §-dele 155 ja 156 ning seda, et kohtumenetluse pool võib loobuda kassatsiooniõigusest kohe. Loobumine kantakse istungi protokollis ja seda kinnitatakse loobuja allkirjaga;
- 3) kui kohtumenetluse pool soovib kasutada kassatsiooniõigust, peab ta sellest kirjalikult teatama maa- või linnakohtule seitsme päeva jooksul, alates kohtuotsuse või selle lõpposa kuulutamisest.

(5) Kui kassatsiooniõigusest loobusid käesoleva paragrahvi lõike 4 punktis 2 ettenähtud korras kõik menetlusosalised või ükski neist ei teatanud käesoleva seadustiku lõike 4 punktis 3 ettenähtud tähtajaks oma soovist kasutada kassatsiooniõigust, märgitakse kohtuotsuses üksnes käesoleva seadustiku §-des 109 ja 111 loetletud andmed.

- (6) Kohtuotsus ja selle lõpposa pannakse vääртеotoimikusse.
- (7) Maa- või linnakohtu kohtuotsust ei saa apellatsiooni korras vaidlustada.
- (8) Maa- või linnakohtu kohtuotsuse võib vaidlustada kassatsiooni korras käesoleva seadustiku 14. peatüki 1. jao kohaselt.

13. peatükk

APELLATSIIONIMENETLUS

1. jagu

Ringkonnakohtusse kaebamine

§ 136. Apellatsiooniõigus

- (1) Kohtumenetluse pooltel on õigus esitada apellatsioon maa- või linnakohtu kohtuotsuse peale, mis on tehtud vääртеoasja arutamisel käesoleva seadustiku § 107 lõike 1 kohaselt.
- (2) Apellatsiooni ei saa esitada maa- või linnakohtu kohtuotsuse peale, mis on tehtud käesoleva seadustiku § 132 kohaselt kaebust arutades.
- (3) Apellatsiooni esitanud kohtumenetluse pool on apellatsioonimenetluses apellant.

§ 137. Apellatsioonitähhtaeg

- (1) Kui kohtumenetluse pool soovib kasutada apellatsiooniõigust, peab ta sellest kirjalikult teatama maa- või linnakohtule seitsme päeva jooksul, alates kohtuotsuse või selle lõpposa kuulutamisest.
- (2) Kohtumenetluse poole soovist kasutada apellatsiooniõigust teatab maa- või linnakohus teisele kohtumenetluse poolele kirjalikult.
- (3) Apellatsioon esitatakse kohtuotsuse teinud maa- või linnakohtule 15 päeva jooksul, alates päevast, mil maa- või linnakohtu otsus on kohtumenetluse pooltele käesoleva seadustiku § 113 lõike 4 punkti 1 kohaselt kohtus tutvumiseks kättesaadav.
- (4) Kui kohus tunnistas vääртеoasja lahendamisel kohtuotsuse resolütiivosas kohaldamisele kuuluva õigustloova akti Eesti Vabariigi põhiseadusega vastuolus olevaks ja jättis selle kohaldamata, esitatakse apellatsioon kümne päeva jooksul kohaldamata jäetud õigustloova akti kohta Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve korras tehtud otsuse kuulutamisele järgnevalt päevast arvates.
- (5) Apellandi taotlusel võib kohus apellatsioonitähhtaja määrusega ennistada, kui ta tunnistab selle möödalastuks mõjuval põhjusel.
- (6) Apellatsioonitähhtaja ennistamise lahendab ringkonnakohus oma määrusega, mis ei ole edasikaevatav.
- (7) Apellatsioonitähhtaja ennistamise või sellest keeldumise määrus tehakse apellandile teatavaks.

§ 138. Vääртеotoimiku väljastamise lubamatus

Apellatsioonitähhtaja jooksul on vääртеotoimik maa- või linnakohtus ja seda ei väljastata. Kohtumenetluse pooled võivad vääртеotoimikuga tutvuda ja teha sellest väljakirjutusi või taotleda toimiku materjalidest koopiategemist tasu eest.

§ 139. Apellatsioon

- (1) Apellatsioon esitatakse kirjalikult ja selles märgitakse:
- 1) ringkonnakohtu nimetus, kellele kaebus esitatakse;
  - 2) kui apellatsiooni esitab füüsiline isik, siis tema ees- ja perekonnanimi, elukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
  - 3) kui apellatsiooni esitab juriidiline isik, siis tema nimetus ja juriidilise isiku registrikood ning välismaisel juriidilisel isikul registrikoodiga võrdsustatud numbri- või tähekombinatsioon, asukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
  - 4) kui apellatsiooni esitajal on kaitsja, siis tema ees- ja perekonnanimi, asukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;

- 5) maa- või linnakohtu nimetus, kelle otsuse peale apellatsioon esitatakse, ning otsuse number ja kuupäev;
- 6) füüsilisest isikust menetlusaluse ees- ja perekonnanimi või juriidilisest isikust menetlusaluse nimetus, kelle suhtes otsust vaidlustatakse;
- 7) millises osas otsust vaidlustatakse;
- 8) apellandi taotluse sisu ja taotluse põhjendus;
- 9) isikud, kelle istungile kutsumist taotletakse, ja tõendid, mida kaebuse esitaja peab vajalikuks kontrollida.

(2) Apellant võib apellatsioonis tugineda:

- 1) maa- või linnakohtus uuritud tõenditele;
- 2) tõenditele, mille uurimiseks esitatud taotlus on jäetud maa- või linnakohtus rahuldumata;
- 3) maa- või linnakohtule esitamata tõenditele, kui põhjendatakse, et neid ei olnud võimalik varem esitada. Kui apellant taotleb maa- või linnakohtus juba üle kuulatud tunnistajate ülekuulamist, peab ta põhjendama, et nende kordusülekuulamine on olulise tähtsusega, ja tasuma tunnistajate kutsumisega seotud kulud.

(3) Apellant peab apellatsioonis märkima:

- 1) kas ta soovib kohtuistungist osa võtta;
- 2) kas ta soovib, et menetluses osaleb kaitsja, kui tal seda ei ole.

(4) Apellatsioon esitatakse koos koopiatega vastavalt kohtumenetluse poolte arvule.

(5) Apellatsioonile kirjutab alla selle esitaja. Kui apellatsioonile kirjutab alla kaitsja, lisatakse kaebusele tema volikiri, kui seda ei ole vääртеotoimikus.

(6) Apellatsioonile lisatakse:

- 1) apellatsiooni kinnitavad tõendid;
- 2) tunnistajate nimed ja aadressid, kelle ülekuulamist taotletakse;
- 3) muud apellandi poolt vajalikuks peetavad dokumendid.

§ 140. Apellatsioonist teatamine ja vääртеotoimiku saatmine ringkonnakohtusse

(1) Maa- või linnakohus saadab apellatsiooni koopiad kohtumenetluse pooltele apellatsiooni kättesaamisest alates kolme päeva jooksul.

(2) Kohtumenetluse pooltel on õigus:

- 1) tutvuda kohtus vääртеotoimikuga ning teha toimikus olevatest kirjalikest tõenditest väljakirjutusi ning taotleda kohtu kantseleilt toimikus olevatest kirjalikest tõenditest tasu eest koopiade tegemist;
- 2) esitada ringkonnakohtule apellatsiooni kohta kirjalik vastulause kuni kohtuistungi alguseni.

(3) Kui apellatsioonitähhtaeg on möödunud, saadab maa- või linnakohus apellatsiooni ja vääртеotoimiku ringkonnakohtusse.

2. jagu Eelmenetlus ringkonnakohtus

§ 141. Eelmenetluse toimingud ringkonnakohtus

(1) Eelmenetluses kohtunik:

- 1) kontrollib apellatsiooniõigust, apellatsioonitähhtaega ja apellatsiooni nõuete täitmist vastavalt käesoleva seadustiku §-dele 136, 137 ja 139;
- 2) jätab apellatsiooni käiguta käesoleva seadustiku § 142 lõikes 1 sätestatu alusel;
- 3) jätab apellatsiooni läbi vaatamata käesoleva seadustiku § 142 lõikes 2 sätestatu alusel;
- 4) saadab vääртеoasja maa- või linnakohtule uueks arutamiseks käesoleva seadustiku §-s 143 sätestatu alusel;
- 5) lõpetab vääртеomenetluse käesoleva seadustiku § 144 lõikes 1 sätestatu alusel;
- 6) lahendab asja kirjalikus menetluses vastavalt käesoleva seadustiku §-le 145.

(2) Kui apellatsiooni ei lahendata käesoleva paragrahvi lõike 1 punkte 2–6 järgides, selgitab kohtunik kohtuistungile kutsutavad isikud, apellatsioonist tulenevad kohtuliku arutamise piirid ja uuritavad tõendid, lahendab apellatsioonis esitatud taotlused, kutsub kohtumenetluse pooled kohtuistungile käesoleva seadustiku §-de 40 ja 41 kohaselt ning määrab asja arutada vastavalt käesoleva seadustiku §-le 121.

§ 142. Apellatsioonikaebuse käiguta ja läbi vaatamata jätmise

(1) Kui apellatsioon ei vasta käesoleva seadustiku § 139 nõuetele, teeb ringkonnakohtunik selle käiguta jätmise kohta määruse ning annab kaebuse esitajale tähtaja puuduste kõrvaldamiseks.

(2) Ringkonnakohtunik teeb apellatsiooni läbi vaatamata jätmise kohta määruse ja saadab määruse koopia ning tagastab apellatsiooni apellandile, kui:

- 1) apellatsioon on esitatud pärast käesoleva seadustiku § 137 lõikes 3 sätestatud tähtaja möödumist ja tähtaja ennistamise taotlust ei ole esitatud või kohtunik on jätnud tähtaja ennistamata;
- 2) apellatsiooni on esitanud isik, kellel käesoleva seadustiku § 136 lõike 1 järgi ei ole õigust kaebust esitada;

- 3) apellatsioon ei ole esitatud käesoleva seadustiku § 136 lõikes 1 ettenähtud kohtuotsuse peale;
- 4) apellant ei ole käesoleva paragrahvi lõikes 1 ettenähtud korras määratud tähtaja jooksul kõrvaldanud apellatsioonis esinenud puudusi;
- 5) apellatsioonist on kuni kohtuistungil alguseni loobunud.

§ 143. Kohtuotsuse tühistamine eelmenetluses väärteomenetlusõiguse olulise rikkumise tuvastamise korral ja väärteoasja saatmine maa- ja linnakohtule uueks arutamiseks

- (1) Ringkonnakohtunik võib kohtuistungit korraldamata ja kohtumenetluse pooli välja kutsumata tühistada maa- või linnakohtu otsuse määrusega üksnes kaebuse põhjal ja saata väärteoasja maa- või linnakohtule asja uueks arutamiseks teises kohtukoosseisus, kui ta tuvastab väärteomenetlusõiguse olulise rikkumise.
- (2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 märgitud määruse koopia tuleb selle koostamisest alates kolme päeva jooksul allkirja vastu anda või saata kohtumenetluse poolele, kelle huve see puudutab.

§ 144. Väärteomenetluse lõpetamine väärteomenetlust välistavatel asjaoludel

- (1) Ringkonnakohtunik võib kohtuistungit korraldamata ja menetlusosalisi välja kutsumata tühistada maa- või linnakohtu otsuse määrusega ja lõpetada väärteomenetluse üksnes kaebuse põhjal, kui ta leiab, et menetlust ei ole lõpetatud väärteomenetlust välistavatel asjaoludel vastavalt käesoleva seadustiku §-le 29.
- (2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 märgitud määruse koopia saadetakse menetlusosalisele ja selle võib saada menetlusväline isik, kelle huve see puudutab.

§ 145. Asja lahendamine kirjalikus menetluses

- (1) Ringkonnakohtunik võib kohtuistungit korraldamata lahendada kaebuse kirjalikus menetluses ja teha lahendi käesoleva seadustiku § 153 sätteid järgides, kui kohus on saatnud kaebuse koopia kohtumenetluse teisele poolele ning selgitanud nende seisukoha kaebuse suhtes ning kohtumenetluse pooled on kaebuses või selle vastuses teatanud, et nad ei soovi kohtuistungist osa võtta.
- (2) Kohtumenetluse teise poole seisukohta ei ole vaja käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud korras selgitada, kui ringkonnakohus teeb käesoleva seadustiku § 151 lõike 1 punktis 1 nimetatud lahendi.
- (3) Kui ringkonnakohus kirjalikus menetluses leiab, et asi tuleb lahendada kohtuistungil, määrab ta kohtuistungil.
- (4) Kui kohtumenetluse pool on koos kaebusega ringkonnakohtule esitanud uue tõendi, mille kohus vastu võtab, võib asja lahendada kirjalikus menetluses vaid siis, kui kohtumenetluse pooled ei taotle uue tõendi uurimiseks kohtuistungil korraldamist.

3. jagu

Kohtulik arutamine ringkonnakohtus

§ 146. Kohtuliku arutamise kord ja tähtaeg

- (1) Ringkonnakohus juhindub väärteoasja kohtulikul arutamisel käesoleva seadustiku §-dest 97–103 ja 124–131, arvestades käesolevas jaos sätestatud erisusi.
- (2) Ringkonnakohus arutab väärteoasja esitatud kaebuse piires, välja arvatud juhul, kui ilmneb väärteomenetlusõiguse oluline rikkumine või materiaalsoiguse ebaõige kohaldamine, millega on raskendatud menetlusosaluse isiku olukorda.
- (3) Ringkonnakohus laiendab väärteoasja arutamise piire kõigile samas väärteos menetlusalustele isikutele, sõltumata nende osas kaebuse esitamisest, kui ilmneb väärteomenetlusõiguse oluline rikkumine või materiaalsoiguse ebaõige kohaldamine, millega on raskendatud menetlusosaluse isiku olukorda.
- (4) Kohtumenetluse pooltel ei ole kaebuse kohtulikul arutamisel õigust väljuda kaebuse piiridest.

§ 147. Ringkonnakohtu pädevus

- (1) Ringkonnakohus võib kohtuotsusega:
  - 1) jätta maa- või linnakohtu kohtuotsuse muutmata ja apellatsiooni rahuldamata;
  - 2) jätta maa- või linnakohtu kohtuotsuse sisuliselt muutmata, tehes sellesse täpsustusi;
  - 3) muuta maa- või linnakohtu kohtuotsuse põhiosa, jättes välja selles esitatud asjaolusid;

4) tühistada maa- või linnakohtu kohtuotsuse täies ulatuses või osaliselt ja teha uue kohtuotsuse käesoleva seadustiku §-s 151 sätestatu alusel.

(2) Ringkonnakohus võib määrusega:

- 1) käesoleva seadustiku §-s 148 sätestatud alustel tühistada maa- või linnakohtu kohtuotsuse ja saata vääртеoasja uueks arutamiseks maa- või linnakohtule teises koosseisus;
- 2) tühistada maa- või linnakohtu kohtuotsuse täies ulatuses või osaliselt ja lõpetada vääртеomenetluse käesoleva seadustiku §-s 29 või 30 sätestatu alusel.

§ 148. Kohtuotsuse tühistamise alused apellatsioonimenetluses

Ringkonnakohus tühistab maa- või linnakohtu tehtud otsuse järgmistel alustel:

- 1) menetluse ühekülgsus või puudulikkus;
- 2) materiaalõiguse ebaõige kohaldamine vastavalt käesoleva seadustiku §-le 149;
- 3) vääртеomenetlusõiguse oluline rikkumine vastavalt käesoleva seadustiku §-le 150;
- 4) karistuse või muu mõjutusvahendi mittevastavus vääртеo raskusele ja menetlusalusele isikule.

§ 149. Materiaalõiguse ebaõige kohaldamine

Materiaalõigust on kohaldatud ebaõigesti, kui:

- 1) ei ole kohaldatud sätet, mida oleks pidanud kohaldama;
- 2) on kohaldatud sätet, mida ei oleks pidanud kohaldama.

§ 150. Vääртеomenetlusõiguse oluline rikkumine

(1) Vääртеomenetlusõigust on oluliselt rikutud, kui:

- 1) vääртеomenetlust ei ole lõpetatud käesoleva seadustiku §-s 29 sätestatud asjaoludel;
- 2) vääртеomenetluses on teinud lahendi ebaseaduslik menetleja;
- 3) lahend on tehtud isiku kohta, kellele ei ole teatatud asja arutamise aega ja kohta;
- 4) menetlusalust isikut käesoleva seadustiku § 22 kohaselt määratud korras esindav kaitsja ei ole menetluses osalenud;
- 5) menetleja ei ole otsusele alla kirjutanud;
- 6) asjas puudub vääртеoprotokoll, kui see on käesolevas seadustikus ette nähtud;
- 7) menetleja otsust ei ole põhjendatud, kui see on käesolevas seadustikus ette nähtud;
- 8) menetleja otsuse lõpposa järeldused ei vasta tuvastatud tõendamiseseme asjaoludele;
- 9) vääртеoasja on arutatud tõlgi osavõtuta keeles, mida menetlusalune isik ei valda;
- 10) puudub vääртеoasja arutamise või kohtuistungi protokoll, kuigi selle koostamine on käesolevas seadustikus ette nähtud, või protokollil puudub kohtuniku või kohtuistungi sekretäri allkiri.

(2) Kohus võib tunnistada oluliseks ka vääртеomenetlusõiguse muu rikkumise, kui see on toonud kaasa ebaseadusliku või põhjendamatu kohtuotsuse.

§ 151. Uue kohtuotsuse tegemine ringkonnakohtus

(1) Ringkonnakohus võib apellatsiooni alusel või, kui on tuvastatud materiaalõiguse ebaõige kohaldamine, sõltumata apellatsiooni sisust, kohtuotsusega:

- 1) tühistada maa- või linnakohtu kohtuotsuse ja lõpetada vääртеomenetluse käesoleva seadustiku §-s 29 või 30 sätestatu alusel;
- 2) tunnistada, et menetlusalune isik ei ole osas vääртеgudes süüdi, ja mõista kergema karistuse või jätta karistuse muutmata;
- 3) tunnistada menetlusaluse isiku süüdi kergemas vääртеos ja mõista kergema karistuse või jätta karistuse muutmata;
- 4) tühistada maa- või linnakohtu kohtuotsuse karistuse osa ja mõista menetlusalusele isikule kergema karistuse.

(2) Kui ringkonnakohus tuvastab materiaalõiguse sätte ebaõige kohaldamise, peab ta vääртеoasja läbi vaatama ka teiste menetlusaluste isikute suhtes samas asjas, sõltumata sellest, kas nad on apellatsiooni esitanud.

(3) Kohtuvälise menetleja apellatsiooni alusel võib ringkonnakohus:

- 1) tunnistada menetlusaluse isiku süüdi raskemas vääртеos, kui seda tegi maa- või linnakohus, mõistes raskema karistuse või jättes karistuse muutmata;
- 2) tühistada maa- või linnakohtu otsuse vääртеomenetluse lõpetamise kohta ja teha süüdimõistva otsuse;
- 3) tühistada maa- või linnakohtu otsuse karistuse mõistmise osas ja mõista menetlusalusele isikule raskema karistuse.

§ 152. Vääртеoasja saatmine maa- ja linnakohtule uueks arutamiseks

Kui kohtuliku arutamise käigus tuvastatakse vääртеomenetlusõiguse oluline rikkumine, mis toob vältimatult kaasa maa- või linnakohtu otsuse tühistamise, teeb ringkonnakohus määruse maa- või linnakohtu otsuse tühistamise ja vääртеoasja saatmise kohta maa- või linnakohtule asja uueks arutamiseks teises kohtukoosseisus.

§ 153. Ringkonnakohtu kohtuotsus

(1) Ringkonnakohus juhindub kohtuotsust tehes käesoleva seadustiku §-dest 109–111, arvestades käesoleva paragrahvi lõigetes 2–4 ettenähtud erisusi.

(2) Ringkonnakohtu kohtuotsuse sissejuhatuses märgitakse:

- 1) apelleeritav kohtuotsus;
- 2) maa- või linnakohtu kohtuotsuse apelleeritava osa sisu ja apellandi taotlus.

(3) Ringkonnakohtu kohtuotsuse lõpposas esitatakse kohtu järeldused, järgides käesoleva seadustiku §-des 147 ja 151 sätestatud.

(4) Kui ringkonnakohus jätab käesoleva seadustiku § 147 lõike 1 punkti 1 või 2 kohaselt maa- või linnakohtu kohtuotsuse muutmata:

- 1) ei pea ta maa- või linnakohtu kohtuotsuse põhiosa asjaolusid oma kohtuotsuses kordama, kuid vajaduse korral võib lisada oma põhistused;
- 2) võib ta esitada oma kohtuotsuses üksnes sissejuhatus ja lõpposa ning menetlusõiguse need sätted, millest otsust tehes juhindutakse.

§ 154. Ringkonnakohtu kohtuotsuse ja selle lõpposa kuulutamine ning kassatsiooniõiguse selgitamine

(1) Pärast kohtuvaidlust teatab kohus kohtulahendi kuulutamise aja või päeva, mil kohtulahend on kohtumenetluse pooltele ringkonnakohtus kättesaadav.

(2) Ringkonnakohtu kohtuotsuse või selle lõpposa kuulutamisel järgitakse käesoleva seadustiku § 135 lõigetes 2–6 sätestatud.

[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

14. peatükk KASSATSIOONIMENETLUS

1. jagu Riigikohtusse kaebamine

§ 155. Kassatsiooniõigus

(1) Õigus esitada käesoleva seadustiku § 157 sätestatu alusel kassatsioon on:

- 1) kohtumenetluse poolel maa- või linnakohtu otsuse peale, mis on tehtud käesoleva seadustiku §-s 132 sätestatu alusel;
- 2) kohtumenetluse poolel, kui tema suhtes on kasutatud apellatsioonioigust;
- 3) kohtumenetluse pooltel, kui ringkonnakohus on teinud ühe käesoleva seadustiku § 147 lõikes 1 nimetatud kohtuotsustest.

(2) Kassatsiooni esitamise õigus on kohtumenetluse pooltel advokaadist esindaja vahendusel.

(3) Kassatsiooni esitanud kohtumenetluse poolt esindav advokaat on kassatsioonimenetluses kassaator.

§ 156. Kassatsioonitähtaeg

(1) Kui kohtumenetluse pool soovib kasutada kassatsiooniõigust, peab ta sellest kirjalikult teatama maa- või linnakohtule või ringkonnakohtule seitsme päeva jooksul, alates kohtuotsuse või selle lõpposa kuulutamisest.

(2) Kohtumenetluse poole soovist kasutada kassatsiooniõigust teatab maa- või linnakohus või ringkonnakohus teisele kohtumenetluse poolele kirjalikult.

(3) Kassatsioon esitatakse kaebuse arutamisel kohtuotsuse teinud maa- või linnakohtule 30 päeva jooksul, alates päevast, mil maa- või linnakohtu kohtuotsus on kohtumenetluse pooltele kohtus tutvumiseks kättesaadav.

(4) Kassatsioon esitatakse kohtuotsuse teinud ringkonnakohtule 30 päeva jooksul, alates päevast, mil ringkonnakohtu kohtuotsus on kohtumenetluse pooltele kohtus tutvumiseks kättesaadav.

(5) Kui kassatsioonitähtaega on rikutud, tagastab Riigikohus oma määrusega kassatsiooni läbivaatamatult.

(6) Kassaatori taotlusel võib Riigikohus kassatsioonitähataja ennistada, kui ta tunnistab selle möödalastuks mõjuval põhjusel.

§ 157. Kassatsiooni alused

Kassatsiooni alused on:

- 1) materiaalõiguse ebaõige kohaldamine vastavalt käesoleva seadustiku §-le 149;
- 2) väärtomenetlusõiguse oluline rikkumine vastavalt käesoleva seadustiku §-le 150.

§ 158. Kassatsioon

(1) Maa- või linnakohtu või ringkonnakohtu kaudu Riigikohtule esitatav kassatsioon vormistatakse masina- või arvutikirjas.

(2) Kassatsioonis märgitakse:

- 1) kassaatori ees- ja perekonnanimi, asukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 2) vaidlustatava lahendi teinud maa- või linnakohtu või ringkonnakohtu nimetus ning kohtulahendi number ja kuupäev;
- 3) kohtumenetluse poole, kelle huvides kassatsioon esitatakse, ees- ja perekonnanimi või nimetus, elu- või asukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 4) kohtus varem uuritud tõendid, millele tuginedes kassaator põhjendab materiaalõiguse ebaõiget kohaldamist või väärtomenetlusõiguse olulist rikkumist;
- 5) lisadokumendid, mida kassaator peab vajalikuks kassatsioonimenetluses esitada väärtomenetlusõiguse olulise rikkumise tuvastamiseks;
- 6) kassaatori taotluse sisu ja põhjendus, kassatsiooni alus käesoleva seadustiku § 157 järgi ja viide materiaalõiguse või väärtomenetlusõiguse asjaomasele sättele ning materiaalõiguse või väärtomenetlusõiguse sättele, mida on rikutud;
- 7) kassatsioonile lisatud dokumentide loetelu.

(3) Kassatsioonile peab lisama:

- 1) kassaatori volikirja, kui tema volikirja ei ole toimikus;
- 2) kassatsiooni koopiad kohtumenetluse pooltele.

(4) Kassatsioonile kirjutab alla ja märgib sellele koostamise kuupäeva kassaator.

§ 159. Väärtotoimiku väljastamise lubamatus ja toimikuga tutvumine

- (1) Kassatsioonitähataja jooksul on väärtotoimik maa- või linnakohtus või ringkonnakohtus ja seda ei väljastata.
- (2) Kohtumenetluse pooltel on õigus tutvuda väärtotoimikuga maa- või linnakohtus või ringkonnakohtus.
- (3) Kui kassatsioonitähataeg on möödunud, saadetakse väärtotoimik ja kassatsioon Riigikohtule.

2. jagu Eelmenetlus Riigikohtus

§ 160. Kassatsiooni menetlusse võtmine

(1) Riigikohus võib vajadusel saata kohtumenetluse pooltele kassatsiooni koopia ja nõuda kassatsioonivastust.

(2) Riigikohus otsustab kassatsiooni kättesaamisest alates kahe kuu jooksul kassatsiooni menetlusse võtmise väärtotoimiku põhjal menetlusosalisi välja kutsumata.

(3) Kui kassatsioon ei vasta käesoleva seadustiku §-s 158 sätestatud nõuetele, annab Riigikohus tähtaja puuduste kõrvaldamiseks.

(4) Kassatsioon võetakse menetlusse, kui:

- 1) kassatsioonis esitatud väited võimaldavad arvata, et kohus on ebaõigesti kohaldanud materiaalõigust või on oluliselt rikkunud väärtomenetlusõigust;
- 2) kassatsioonis vaidlustatakse materiaalõiguse kohaldamise õigsus või taotletakse kohtuotsuse tühistamist väärtomenetlusõiguse olulise rikkumise tõttu ja Riigikohtu otsus on oluline seaduse ühetaolise kohaldamise seisukohalt.

(5) Kassatsiooni menetlusse võtmise kohta teeb kohus määruse. Määrust ei põhjendata.

(6) Kui kassatsiooni menetlusse ei võeta, lisatakse kassatsioon ja selle menetlusse võtmata jätmise määrus väärtotoimikusse, mis tagastatakse maa- või linnakohtule. Kassatsiooni menetlusse võtmata jätmisel märgitakse määruks ära kassatsiooni menetlusse võtmata jätmise alus. Määruse koopia saadetakse kassaatorile ja vajadusel kohtumenetluse teisele poolele.

(7) Kassatsiooni menetlusse võtmise korral võib Riigikohus kaebuse läbivaatamisel tehtud maa- või linnakohtu kohtuotsuse ja ringkonnakohtu kohtuotsuse täitmise osaliselt või täielikult peatada.

§ 161. Kassatsiooni käiguta jätmise Riigikohtus

Riigikohus jätab kassatsiooni oma määrusega käiguta, kui:

- 1) kassatsioon on esitatud käesoleva seadustiku §-s 156 sätestatud kassatsioonitähatajast hiljem ja tähtaja ennistamise taotlust ei ole esitatud või Riigikohus on jätnud tähtaja ennistamata;
- 2) kassatsiooni on esitanud isik, kes käesoleva seadustiku § 155 lõike 3 kohaselt ei saa olla kassaator;
- 3) kassaator ei ole kassatsioonis tuvastatud puudusi määratud tähtjaks kõrvaldanud ega põhjendanud nende kõrvaldamata jätmist.

§ 162. Kassatsioonist teatamine

Pärast kassatsiooni menetlusse võtmist saadab Riigikohus koos kassatsiooni menetlusse võtmise määrusega kohtumenetluse pooltele kassatsioonikoopiaid.

§ 163. Kassatsiooniga tutvumine

Kohtumenetluse pooltel on õigus tutvuda Riigikohtus väärteotoimiku ja kassatsiooniga advokaadist esindaja vahendusel, teha kassatsioonist ja toimikus olevatest dokumentidest oma kulul koopiaid ning esitada advokaadist esindaja vahendusel Riigikohtule kassatsioonivastus.

§ 164. Kassatsioonivastus

(1) Kassatsioonivastus vormistatakse masina- või arvutikirjas ja selles märgitakse:

- 1) adressaadina Riigikohus;
- 2) kui kohtumenetluse pool, kelle huvides kassatsioonivastus esitatakse, on füüsiline isik, siis tema ees- ja perekonnanimi, elukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 3) kui kohtumenetluse pool, kelle huvides kassatsioonivastus esitatakse, on juriidiline isik, siis tema nimetus, asukoha aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 4) kui kassatsioonivastus esitatakse kohtuvälise menetleja huvides, siis kohtuvälise menetleja nimetus, aadress, telefoninumber ja elektronposti aadress;
- 5) kaevatav kohtuotsus ja selle kuupäev ning väärteoasja number;
- 6) kas peetakse kassatsiooni õigeks või vaieldakse sellele vastu;
- 7) põhjendatud vastuväited kassatsioonis esitatud taotluste kohta ning asjaolud ja viide seadussättele, millele kohtumenetluse pool põhjenduse rajab.

(2) Kassatsioonivastusele kirjutab alla kohtumenetluse poole advokaadist esindaja.

(3) Vajaduse korral võib Riigikohus kohtumenetluse poolelt nõuda kassatsioonile vastamist.

§ 165. Riigikohtu istungist teatamine ja kohtuistungile kutsumine

(1) Riigikohus teeb kassaatorile ja kohtumenetluse pooltele teatavaks kohtuistungi kuupäeva ja koha.

(2) Kohtukutse saadetakse kassaatorile ja teiste kohtumenetluse poolte advokaatidest esindajatele.

(3) Kui kassaator ja teiste kohtumenetluse poolte advokaatidest esindajad on kutse kätte saanud, ei takista nende mitteilmumine asja arutamist.

3. jagu Väärteoasja läbivaatamine Riigikohtus

§ 166. Väärteoasja kassatsiooni korras läbivaatamise tähtaeg ja piirid

(1) Riigikohtus vaatab kriminaalkolleegium kassatsiooni korras väärteoasja läbi kassatsiooni menetlusse võtmisest alates kahe kuu jooksul.

(2) Väärteoasi vaadatakse läbi esitatud kassatsiooni piires. Riigikohus on kohustatud väljuma kassatsiooni piiridest, kui ta tuvastab käesoleva seadustiku § 150 lõikes 1 nimetatud väärteomenetlusõiguse olulise rikkumise, millega on raskendatud menetlusala isiku olukorda.

(3) Riigikohus laiendab väärteoasja läbivaatamise piire kõigile süüdlastele, sellest sõltumata, kas nad on kassatsiooni esitanud, kui ilmneb väärteomenetlusõiguse oluline rikkumine või materiaalõiguse ebaõige kohaldamine, millega raskendati süüdlase olukorda.

(4) Kassaatoril ei ole väärteoasja läbivaatamisel õigust väljuda kassatsiooni piirest.

§ 167. Väärteoasja läbivaatamiseks andmine kriminaalkolleegiumi täiskogule

Väärteoasi antakse määruse alusel läbi vaadata kriminaalkolleegiumi täiskogule, kui väärteoasja Riigikohtu kriminaalkolleegiumi kolmeliikmelises koosseisus läbi vaadates tekivad põhimõttelist laadi eriarvamused seaduse kohaldamise kohta või kui on vaja muuta kriminaalkolleegiumi varasemas kohtuotsuses esitatud seisukohta seaduse kohaldamise kohta.

§ 168. Väärteoasja läbivaatamiseks andmine Riigikohtu erikogule

(1) Väärteoasi antakse kohtu määruse alusel läbi vaadata Riigikohtu erikogule, kui Riigikohtu kriminaalkolleegium väärteoasja täiskogus läbi vaadates peab vajalikuks seadust tõlgendades muuta Riigikohtu teise kolleegiumi või erikogu viimases kohtulahendis esitatud seisukohta.

(2) Riigikohtu erikogu moodustab kriminaalkolleegiumi täiskogu määruse alusel Riigikohtu esimees.

(3) Riigikohtu erikogu koosseisu kuuluvad:

- 1) Riigikohtu esimees eesistujana;
- 2) kaks riigikohtunikku kriminaalkolleegiumist;
- 3) kaks riigikohtunikku sellest kolleegiumist, kelle seisukoha seaduse kohaldamisel on kriminaalkolleegium vaidlustanud.

(4) Erikogu istungil on ettekandja kriminaalkolleegiumi liige.

§ 169. Väärteoasja läbivaatamiseks andmine Riigikohtu üldkogule

(1) Väärteoasi antakse kohtu määruse alusel läbi vaadata Riigikohtu üldkogule, kui kriminaalkolleegiumi täiskogu peab vajalikuks:

- 1) muuta Riigikohtu üldkogu või erikogu viimases lahendis esitatud seisukohta seaduse kohaldamise kohta või
- 2) et väärteoasjas seaduse ühetaoliseks kohaldamiseks on pädev Riigikohtu üldkogu.

(2) Väärteoasi antakse asja läbivaatava kohtukoosseisu poolt Riigikohtu üldkogule arutamiseks, kui väärteoasja lahendamine eeldab põhiseaduslikkuse järelvalve kohtumenetluse seaduse alusel läbivaadatava küsimuse lahendamist.

§ 170. Riigikohtu istungi rakendamine

(1) Kohtuistungil eesistuja:

- 1) avab istungi ja teatab, milline väärteoasi ning kelle kassatsiooni alusel läbi vaadatakse;
- 2) selgitab, kas kassaator ja teiste kohtumenetluse poolte advokaatidest esindajad on istungile ilmunud, ning kontrollib nende volitusi;
- 3) tagab tõlgi osavõtu, kui see on vajalik;
- 4) teeb teatavaks kohtukoosseisu, kassaatori, teiste kohtumenetluse poolte advokaatidest esindajate nimed ning küsib, kas neil on taandamis- või muid taotlusi;
- 5) küsib kassaatorilt, kas ta jääb kassatsiooni juurde või loobub sellest.

(2) Kassatsioonist loobumist kinnitab kassaator allkirjaga kassatsioonil.

(3) Esitatud taotlused lahendatakse määrusega.

(4) Kui kohtuistungil rakendamisel ilmnevad väärteoasja läbivaatamist takistavad asjaolud, lükkab kohus väärteoasja läbivaatamise määrusega edasi.

§ 171. Kassatsioonist loobumine

(1) Kassaatoril on õigus kassatsioonist osaliselt või täielikult loobuda, kuni Riigikohus lahkub istungisaalist otsust tegema.

(2) Kohtumenetluse poolel on õigus kirjaliku taotluse alusel loobuda teda esindava advokaadi kassatsioonist, välja arvatud juhud, kui kaitsja osavõtt väärteomenetlusest on käesoleva seadustiku § 22 järgi kohustuslik.

(3) Kui kassatsioonist loobutakse enne kohtuistungil algust, jäetakse kassatsioon kohtu määruse alusel läbi vaatamata. Kui kassatsioonist loobutakse kohtuistungil ajal, lõpetatakse kassatsioonimenetlus kohtu määruse alusel.

(4) Kui Riigikohus tuvastab, et ringkonnakohus on väärteoasja lahendades ebaõigesti kohaldanud materiaalsoigust, millega on raskendatud süüdlase olukorda, või et on oluliselt rikutud väärteomenetlusõigust, võib jätkata väärteoasja läbivaatamist, kuigi kassatsioonist on loobutud.

§ 172. Väärteoasja materjali ettekandmine

(1) Pärast kohtuistungi rakendamist kannab eesistuja või kohtu liige ette väärteoasja materjali.

(2) Ettekandja esitab kokkuvõtlikult:

- 1) väärteoasja asjaolud;
- 2) kassatsiooni sisu ja põhjenduse;
- 3) kassaatori taotluse;
- 4) kassatsioonivastuses esitatud seletused ja vastuväited.

§ 173. Kassaatori ja teiste kohtumenetluse poolte arvamuste ärakuulamine ning kohtuistungi lõpetamine

(1) Pärast väärteoasja materjali ettekandmist kuulab kohus ära kohtuistungile ilmunud kassaatori ja teiste kohtumenetluse poolte advokaatidest esindajate arvamused, alustades kassaatorist.

(2) Kohtul on õigus kassaatorit ja teiste kohtumenetluse poolte advokaatidest esindajaid küsitleda.

(3) Eesistujal on õigus peatada küsitletavat, kui ta väljub kassatsiooni piirest.

(4) Pärast küsitletavate ärakuulamist lõpetab eesistuja kohtuistungit ja teatab, millal kassaator ja teised kohtumenetluse pooled võivad kriminaalkolleegiumi kantseleis Riigikohtu otsusega tutvuda.

(5) Riigikohtu otsus peab olema kriminaalkolleegiumi kantseleis kassaatorile ja teistele kohtumenetluse pooltele kättesaadav kohtuistungit lõpetamise päevast alates 30 päeva jooksul.

§ 174. Riigikohtu pädevus

Riigikohus võib otsusega:

- 1) jätta kohtuvälises menetluses tehtud otsuse peale esitatud kaebuse läbivaatamisel tehtud maa- või linnakohtu kohtuotsuse või ringkonnakohtu kohtuotsuse muutmata ja kassatsiooni rahuldamata;
- 2) jätta kohtuvälises menetluses tehtud otsuse peale esitatud kaebuse läbivaatamisel tehtud maa- või linnakohtu kohtuotsuse või ringkonnakohtu kohtuotsuse sisuliselt muutmata, tehes sellesse täpsustusi;
- 3) muuta kohtuvälises menetluses tehtud otsuse peale esitatud kaebuse läbivaatamisel tehtud maa- või linnakohtu kohtuotsuse või ringkonnakohtu kohtuotsuse põhiosa, jättes välja selles esitatud asjaolusid;
- 4) tühistada kohtuvälises menetluses tehtud otsuse peale esitatud kaebuse läbivaatamisel tehtud maa- või linnakohtu kohtuotsuse või ringkonnakohtu kohtuotsuse ja lõpetada väärteomenetluse Riigikohtu otsusega käesoleva seadustiku §-s 29 või 30 sätestatu kohaselt;
- 5) tühistada ringkonnakohtu kohtuotsuse ja jõustada maa- või linnakohtu kohtuotsuse, raskendamata süüdlase olukorda;
- 6) tühistada maa- või linnakohtu lahendi ja jõustada kohtuvälise menetleja otsuse, raskendamata süüdlase olukorda;
- 7) tühistada kohtuvälises menetluses tehtud otsuse peale esitatud kaebuse läbivaatamisel tehtud maa- või linnakohtu kohtuotsuse või ringkonnakohtu kohtuotsuse täielikult või osaliselt ja saata väärteoasja uueks arutamiseks kohtule, kes on materiaalsoigust ebaõigesti kohaldanud või väärteomenetlusõigust oluliselt rikkunud;
- 8) tühistada kohtuvälises menetluses tehtud otsuse peale esitatud kaebuse läbivaatamisel tehtud maa- või linnakohtu kohtuotsuse või ringkonnakohtu kohtuotsuse täielikult või osaliselt ja teha täiendavalt tõendeid kogumata uue otsuse, mis ei raskenda süüdlase olukorda.

§ 175. Kohtuotsuse kassatsiooni korras tühistamise alused

Kohtuotsuse kassatsiooni korras tühistamise alused on:

- 1) materiaalsoiguse ebaõige kohaldamine vastavalt käesoleva seadustiku §-le 149;
- 2) väärteomenetlusõiguse oluline rikkumine vastavalt käesoleva seadustiku §-le 150.

§ 176. Riigikohtu otsus

(1) Riigikohtu otsuse sissejuhatuses märgitakse:

- 1) kelle väärteoasi läbi vaadatakse;
- 2) kassatsioonimenetlusest osa võtnud kassaatori ja teiste kohtumenetluse poolte advokaatidest esindajate ees- ja perekonnanimed ning tõlgi ees- ja perekonnanimi;
- 3) kohtuistungit kuupäev ja koht;
- 4) kohtukoosseis;
- 5) kohtulahend, mida läbi vaadatakse.

(2) Riigikohtu otsuse põhiosas esitatakse:

- 1) senise kohtumenetluse kokkuvõte;
- 2) millises osas kassaator kohtuotsuse vaidlustab ja mida ta taotleb;
- 3) kassatsioonivastuses esitatud seletused ja vastuväited;

- 4) kassaatori ja teiste kohtumenetluse poolte advokaatidest esindajate kohtuistungil esitatud arvamused;
- 5) Riigikohtu järelduste põhistus;
- 6) Riigikohtu järelduste õiguslik alus.

(3) Riigikohtu otsuse lõpposas esitatakse kohtu järeldused.

(4) Kui Riigikohus jätab vastavalt käesoleva seadustiku § 174 punktidele 1 ja 2 maa- või linnakohtu kohtuotsuse või ringkonnakohtu kohtuotsuse muutmata:

- 1) ei pea ta oma otsuses maa- või linnakohtu või ringkonnakohtu kohtuotsuse põhiosa asjaolusid kordama, kuid võib lisada oma põhjendused;
- 2) võib ta esitada oma kohtuotsuses üksnes sissejuhatuse ja lõpposa ning menetlusõiguse need sätted, millest kohtuotsust tehes juhindutakse.

§ 177. Riigikohtu lahendi jõustumine

Riigikohtu lahend jõustub allakirjutamise päeval ja seda ei saa edasi kaevata.

§ 178. Riigikohtu otsuse kohustuslikkus

(1) Riigikohtu otsuses esitatud seisukohta seaduse kohaldamise kohta peavad järgima:

- 1) maa- ja linnakohus ning ringkonnakohus sama vääртеoasja arutades;
- 2) Riigikohus käesoleva seadustiku §-des 167–169 sätestatud erisusi arvestades.

(2) Riigikohtu erikogu otsust seaduse kohaldamise kohta peavad järgima Riigikohtu kolleegiumid, kuni seda pole muutnud Riigikohtu eri- või üldkogu.

(3) Riigikohtu üldkogu otsust peavad järgima Riigikohtu kolleegiumid ja erikogud, kuni üldkogu ise pole seda muutnud.

15. peatükk TEISTMISMENETLUS

§ 179. Teistmismenetluse mõiste

(1) Teistmismenetlus on Riigikohtus teistmisavalduse läbivaatamine, mille eesmärk on otsustada jõustunud kohtulahendiga vääртеoasja menetluse uuendamine.

(2) Jõustunud kohtulahendiga vääртеoasja, mille menetluse uuendamist taotletakse, nimetatakse teistetavaks vääртеoasjaks.

§ 180. Teistmise alus

Teistmise alus on:

- 1) teistetavas vääртеoasjas tehtud kohtuotsuse või kohtu määruse ebaseaduslikkus või põhjendamatus, mis tuleneb teises kriminaalasjas või vääртеoasjas jõustunud kohtuotsusega kindlaks tehtud tunnistaja valeütlusest, teadlikult valesti antud eksperdiarvamusest või teadlikult valesti tõlkimisest, dokumendi võltsimisest või tõendi kunstlikust loomisest;
- 2) jõustunud kohtuotsusega kindlaks tehtud kuritegu, mille on kohtunik toime pannud teistetava vääртеoasja arutamisel või vääртеoasjas kohtuvälises menetluses tehtud otsuse peale esitatud kaebuse arutamisel või läbivaatamisel;
- 3) jõustunud kohtuotsusega kindlaks tehtud kuritegu, mille on kohtuvälise menetleja toime pannud teistetava vääртеoasja menetlemisel, kui kuritegu võis mõjutada kohtuotsust teistetavas vääртеoasjas;
- 4) teistetavas vääртеoasjas kohtuotsuse või kohtu määruse tegemisel üheks aluseks olnud teise kohtuotsuse või kohtu määruse tühistamine, kui see võib kaasa tuua teistetavas vääртеoasjas vääртеomenetluse lõpetamise teos vääртеo tunnuste puudumise tõttu või süüdistatava olukorra kergendamise;
- 5) vääртеoasja õigeks lahendamiseks muu oluline asjaolu, mida kohus teistetavas vääртеoasjas kohtuotsust või kohtu määrust tehes ei olnud teadnud ja mis iseseisvalt või kogumis varem tuvastatud asjaoludega võib tuua kaasa vääртеoasjas vääртеomenetluse lõpetamise teos vääртеo tunnuste puudumise tõttu või süüdistatava olukorra kergendamise;
- 6) muu asjaolu, mis on toonud kaasa ebaõige kohtulahendi tegemise.

§ 181. Teistmisavalduse esitamise õigus

Teistmisavalduse esitamise õigus on kohtumenetluse pooltel.

§ 182. Teistmisavalduse esitamise tähtajad

Teistmisavalduse võib esitada:

- 1) kohtuotsuse jõustumisest alates kuue kuu jooksul käesoleva seadustiku § 180 punktides 1–4 ettenähtud alusel;

- 2) kohtu määruse jõustumisest alates kuue kuu jooksul käesoleva seadustiku § 180 punktis 4 ettenähtud alusel;
- 3) uue asjaolu ilmnemisest alates kolme kuu jooksul käesoleva seadustiku § 180 punktis 5 ettenähtud alusel;
- 4) muu asjaolu ilmnemisest alates kolme kuu jooksul käesoleva seadustiku § 180 punktis 6 ettenähtud alusel.

§ 183. Teistmisavaldus

(1) Riigikohtu kriminaalkolleegiumile esitatav teistmisavaldus vormistatakse masina- või arvutikirjas.

(2) Teistmisavalduses märgitakse:

- 1) teistmisavalduse esitaja ametinimetus, ees- ja perekonnanimi ning aadress;
- 2) selle kohtuvälise menetleja või kohtu nimetus, kelle lahendit teistetakse, ja lahendi kuupäev;
- 3) teistetava väärteoasja nimetus;
- 4) selle isiku ees- ja perekonnanimi, kes on tunnistanud väärteoasjas süüdlaseks ja kelle suhtes väärteoasja teistmist taotletakse;
- 5) teistmise alus käesoleva seadustiku § 180 järgi;
- 6) teistmisavaldusele lisatud dokumentide loetelu.

(3) Teistmisavaldusele lisatakse teistmisavalduse esitaja volitust tõendav dokument, kui esitaja on kohtuväliline menetleja või advokaat.

(4) Kui väärteoasja teistmist taotletakse käesoleva seadustiku § 180 punktides 1–4 sätestatu alusel, lisatakse teistmisavaldusele selle kohtu määruse või selle kohtuotsuse koopia, millele tuginedes teistmist taotletakse.

(5) Teistmisavaldusele kirjutab alla ja märgib sellele koostamise kuupäeva avalduse esitaja.

§ 184. Teistmisavalduse menetlusse võtmine

(1) Käesoleva seadustiku § 160 järgides otsustab Riigikohus teistmisavalduse menetlusse võtmise teistmisavalduse kättesaamisest alates ühe kuu jooksul.

(2) Kui teistmisavaldus ei vasta käesoleva seadustiku § 183 nõuetele, annab Riigikohus tähtaja puuduste kõrvaldamiseks.

(3) Teistmisavaldust ei võeta menetlusse, kui:

- 1) Riigikohus leiab, et avalduses ei ole märgitud teistmise alust;
- 2) Riigikohus on varem jätnud samal alusel esitatud teistmisavalduse menetlusse võtmata;
- 3) kohtulahend on samal alusel jäetud teistmata.

§ 185. Teistmisavalduse käiguta jätmine

Riigikohus jätab teistmisavalduse oma määrusega käiguta, kui:

- 1) teistmisavaldus on esitatud käesoleva seadustiku §-s 182 sätestatud tähtajast hiljem ja avaldaja ei ole taotlenud tähtaja ennistamist või kui Riigikohus ei ole tähtaega ennistanud;
- 2) teistmisavalduse on esitanud isik, kellel käesoleva seadustiku § 181 järgi ei ole selleks õigust;
- 3) teistmisavaldus ei vasta käesoleva seadustiku § 183 nõuetele ja avaldaja ei ole Riigikohtu määratud tähtajaks puudusi kõrvaldanud.

§ 186. Teistmismenetlus

Teistmismenetluses järgitakse käesoleva seadustiku §-de 166–173 ning §-de 176 ja 177 sätteid.

§ 187. Riigikohtu pädevus teistmismenetluses

Teistmisavalduse põhjendatuse korral tühistab Riigikohus vaidlustatud kohtulahendi oma otsusega ja saadab väärteoasja kohtulahendi teinud kohtule uuesti arutada.

§ 188. Kohtumenetlus maa- ja linnakohtus ning ringkonnakohtus pärast väärteoasja teistmist

(1) Pärast väärteoasja teistmist toimub kohtumenetlus maa- ja linnakohtus ning ringkonnakohtus üldkorras.

(2) Kohtuliku uurimiseta võib menetluse lõpetada:

- 1) kui süüdlane on surnud;
- 2) kui asjaolud on selged ja kohtuväliline menetleja ei taotle kohtulikku arutamist.

16. peatükk

MÄÄRUSKAEBUSE LAHENDAMISE MENETLUS

§ 189. Määruskaebuse kohaldamisala

Määruskaebusega võib vaidlustada esimese ja teise astme kohtumenetluses ning täitemenetluses koostatud kohtu määruse, kui nende vaidlustamine ei ole välistatud käesoleva seadustiku § 191 kohaselt.

§ 190. Määruskaebuse esitamise õigus

Määruskaebuse esitamise õigus on kohtumenetluse pooltel ja menetlusvälisel isikul, kui kohtu määrusega on piiratud nende või kaitstava isiku õigusi või seaduslikke huve.

§ 191. Kohtu määrused, mida ei saa vaidlustada määruskaebuse lahendamise menetluses

Määruskaebust ei saa esitada järgmiste kohtu määruste peale:

- 1) kohtuistungil avalikkuse piiramise määrus;
- 2) väärtetoasja alluvusjärgele kohtule saatmise määrus;
- 3) taandamismäärus ja taandamistaotluse rahuldamata jätmise määrus;
- 4) menetlustähtaja ennistamata jätmise või ennistamise määrus;
- 5) kohtuliku arutamise edasilükkamise määrus;
- 6) väärtetoasjade eraldamise ja ühendamise määrus;
- 7) kohtumenetluses poole taotluse lahendamise määrus;
- 8) kohtumenetluses täiendavate tõendite kogumise määrus;
- 9) ekspertiisimäärus; [Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegiumi 25. 03. 2004. a kohtuotsus nr 3-4-1-1-04 tunnistas punkti 10 põhiseadusega vastuolus olevat osas, milles see säte välistab määruskaebuse esitamise kaebemenetluses maa- või linnakohtus tehtava kaebuse läbi vaatamata jätmise määruse peale]
- 10) kaebemenetluses maa- või linnakohtus kaebuse või ringkonnakohtus apellatsiooni käiguta jätmise määrus;
- 11) väärtetoasja kohtus arutamisele määramise määrus;
- 12) kohtuvälise menetleja tegevuse peale esitatud kaebuse lahendamisel käesoleva seadustiku § 79 kohaselt tehtud kohtu määrus, välja arvatud kohtu määrus, mis on tehtud konfiskeerimise kohta väärtetoimemenetluse käigus. [RT III 2004, 9, 96- jõust. 25.03.2004]

§ 192. Määruskaebus ja selle esitamise kord

(1) Määruskaebus esitatakse vaidlustatava kohtumääruse koostanud kohtule.

(2) Määruskaebus esitatakse kirjalikult ja selles märgitakse:

- 1) kohtu nimetus, kellele määruskaebus esitatakse;
- 2) määruskaebuse esitaja nimi, menetlusseisund ning elu- või asukoha aadress;
- 3) selle kohtu nimetus, kelle määrus vaidlustatakse, määruse kuupäev ja selle kohtumenetluse poole nimi, kelle suhtes määrus vaidlustatakse;
- 4) millises osas määrus vaidlustatakse;
- 5) määruskaebuses esitatud taotluse sisu ja põhjendus;
- 6) määruskaebusele lisatud dokumentide loetelu.

(3) Määruskaebusele kirjutab alla ja märgib sellele koostamise kuupäeva kaebuse esitaja.

(4) Määruskaebus lisatakse väärtetoimikusse.

§ 193. Määruskaebuse esitamise tähtaeg

(1) Kohtumenetluse pool võib esitada määruskaebuse kümne päeva jooksul, alates vaidlustatava kohtumääruse tegemisest. Kui kohtumäärus tehti kirjalikus menetluses, siis võib kohtumenetluse pool esitada määruskaebuse kümne päeva jooksul, alates päevast, mil ta sai vaidlustatavast kohtumäärusest teada või pidi teada saama.

(2) Menetlusväline isik võib esitada määruskaebuse kümne päeva jooksul, alates päevast, mil ta sai vaidlustatavast kohtumäärusest teada või pidi teada saama.

[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 194. Määruskaebuse läbivaatamise kord

(1) Määruskaebus vaadatakse läbi kaebuse piires ja isiku suhtes, kelle kohta see on esitatud.

(2) Määruskaebus vaadatakse läbi kirjalikus menetluses kohtumenetluse poolte osavõtuta.

(3) Määruskaebuse läbivaatamisel järgitakse käesoleva seadustiku 11.–14. peatüki sätteid, arvestades käesolevas peatükis sätestatud erisusi.

§ 195. Määruskaebuse läbivaatamine kohtu määruse koostanud kohtus

(1) Kohtu määruse koostanud kohus vaatab määruskaebuse läbi selle saamisest alates viie päeva jooksul.

(2) Kui vaidlustatud kohtu määruse teinud kohtukoosseis peab määruskaebust põhjendatuks, tühistab ta vaidlustatud kohtu määruse oma määrusega ja vajaduse korral teeb uue määruse. Vaidlustatud kohtu määruse tühistamisest ja uue määruse tegemisest teatatakse viivitamata kaebuse esitajale.

(3) Kui vaidlustatud kohtu määruse teinud kohtukoosseis peab määruskaebust põhjendamatuks, edastab ta vaidlustatud kohtu määruse ja määruskaebuse viivitamata vastavalt kohtualluvusele.

§ 196. Määruskaebuse läbivaatamine kõrgema astme kohtus

(1) Kõrgema astme kohus vaatab määruskaebuse läbi selle kättesaamisest alates kümne päeva jooksul.

(2) Maa- või linnakohtu kohtuniku määruse peale esitatud määruskaebuse vaatab läbi ringkonnakohtu kohtunik ainuisikuliselt.

(3) Ringkonnakohtu määruse peale esitatud määruskaebuse vaatab läbi Riigikohtu kriminaalkolleegium kolmeliikmelises koosseisus.

(4) Riigikohtule esitatud määruskaebus võetakse menetlusse, olenemata käesoleva seadustiku § 160 lõikes 4 nimetatud asjaoludest.

§ 197. Vaidlustatud määruse täitmise peatamine

Määruskaebuse saanud kohus võib vaidlustatud kohtu määruse täitmise peatada.

§ 198. Määruskaebuse läbivaatamisel tehtud kohtu määruse lõplikkus

Määruskaebuse läbi vaadanud kohtu tehtud kohtu määrus on lõplik ega kuulu edasikaebamisele.

17. peatükk LAHENDI JÕUSTUMINE JA TÄITMISELE PÖÖRAMINE

1. jagu Üldsätted

§ 199. Kohtuvälises menetluses tehtud otsuse ja määruse ning kohtuotsuse ja määruse jõustumine

(1) Kohtuvälises menetlusest tehtud otsus jõustub, kui selle peale ei ole kaebust esitatud ja kaebuseesitamise tähtaeg on möödunud.

(2) Kohtuotsus või määrusjõustub, kui seda ei saa vaidlustada muul viisil kui teistmismenetluses, väljaarvatud käesoleva paragrahvi lõigetes 3 ja 4 ettenähtud juhul.

(3) Kohtuotsus aresti mõistmise kohta jõustub selle tegemisest.

(4) Kirjalikus menetluses tehtudkohtumäärus jõustub selle tegemisest.

(5) Kohtuvälises menetlusest tehtud määrus jõustub selle tegemisest.

[RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 200. Kohtuvälise menetleja otsuse ja määruse ning kohtuotsuse ja määruse kohustuslikkus

Kohtuvälise menetleja jõustunud otsust ja määrust ning jõustunud kohtuotsust ja määrust on kohustatud täitma kõik isikud Eesti Vabariigi territooriumil.

§ 201. Kohtuvälise menetleja otsuse ja määruse ning kohtuotsuse ja määruse täitmise lubatavus

(1) Kohtuvälise menetleja otsus ja määrus ning kohtuotsus ja määrus pööratakse täitmisele, kui see on jõustunud ja kui täitmisele pööramist ei ole edasi lükatud vastavalt käesoleva seadustiku §-le 209.

(2) Kui kohtuvälise menetleja otsuse peale on esitatud kaebus maa- või linnakohtule või kohtuotsuse peale on esitatud apellatsioon või kassatsioon ainult ühe menetlusaluse isiku suhtes, pööratakse teiste menetlusaluste isikute suhtes kohtuvälise menetleja otsus või kohtuotsus täitmisele.

§ 202. Kohtuvälise menetleja otsust ja määrust ning kohtuotsust ja määrust täitmisele pöörav menetleja

- (1) Kohtuvälise menetleja jõustunud otsuse ja määruse pöörab täitmisele kohtuvälise lahendi teinud kohtuvälise menetleja.
- (2) Esimese astme kohtu jõustunud kohtuotsuse ja määruse pöörab täitmisele kohtulahendi teinud maa- või linnakohus.
- (3) Apellatsiooni või kassatsioonikohtu jõustunud kohtuotsuse ja määruse pöörab täitmisele samas vääртеoasjas esmakordselt kohtulahendi teinud maa- või linnakohus.

§ 203. Kohtuvälise menetleja otsuse ja määruse ning kohtuotsuse ja määruse täitmisele pööramise tähtaeg

- (1) Menetlusaluse isiku arestist vabastav kohtuotsus pööratakse viivitamata täitmisele pärast kohtuotsuse lõpposa kuulutamist.
- (2) Kohtuvälise menetleja otsus või kohtuotsus süüdlase karistamise kohta pööratakse täitmisele selle jõustumise päevast või vääртеoasja apellatsiooni- või kassatsiooniastmest tagastamise päevast alates kümne päeva jooksul.
- (3) Kohtuotsus aresti mõistmise kohta pööratakse täitmisele käesoleva seadustiku §-s 205 sätestatud korras.
- (4) Kohtuvälise menetleja määrus või kohtu määrus pööratakse täitmisele selle jõustumisest.
- (5) Lahendit ei pöörata täitmisele ega täideta, kui on möödunud karistusseadustiku § 82 lõike 1 punktis 3 sätestatud tähtaeg ja kohtuvälise menetleja otsuse või kohtuotsuse täitmisele pööramist ei ole edasi lükatud. [RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

2. jagu Lahendi täitmisele pööramine

§ 204. Kohtuvälise menetleja otsusega määratud ja kohtuotsusega mõistetud rahatrahvi täitmisele pööramise kord

- (1) Kohtuvälise menetleja otsus või kohtuotsus rahatrahvi kohaldamise kohta loetakse täidetuks ja otsust täitmisele ei pöörata, kui:
  - 1) süüdlane on tasunud rahatrahvi täies ulatuses 15 päeva jooksul kiirmenetluses käesoleva seadustiku § 55 lõike 2 kohaselt tehtud kohtuvälise menetleja otsuse kättesaamisest alates;
  - 2) süüdlane on tasunud rahatrahvi täies ulatuses 15 päeva jooksul, alates päevast, mil üldmenetluses käesoleva seadustiku § 73 lõike 1 punkti 1 kohaselt tehtud kohtuvälise menetleja otsus on menetlusosalistele kohtuvälise menetleja juures kättesaadav;
  - 3) süüdlane on tasunud rahatrahvi täies ulatuses kohtuotsuse peale edasikaebamise tähtaja jooksul.
- (2) Kui kohtuotsusega või kohtuvälise menetleja otsusega kohaldatud rahatrahvi ei ole tasutud, pööratakse lahend viivitamata täitmisele käesoleva seadustiku §-s 201 sätestatud tähtajast alates. Lahendit vastavalt käesoleva seadustiku §-le 202 täitmisele pöörav menetleja saadab lahendi koopia kaaskirjaga kohtutäiturile, märkides lahendile selle jõustumise kuupäeva. [RT I 2003, 26, 156- jõust. 21.03.2003]

§ 205. Aresti täitmisele pööramine

- (1) Kui kohtuotsuse täitmist ei ole edasi lükatud vastavalt käesoleva seadustiku §-le 209 ja süüdlane oli kohtumenetluse ajaks kinni peetud, pöörab kohtuotsust täitmisele pöörav maa- või linnakohtunik kohtuotsuse aresti mõistmise kohta täitmisele viivitamatult pärast selle tegemist. Kohtuotsuse koopia märkega selle jõustumise kohta saadetakse kohtuotsuse teinud kohtu asukohajärgsele või süüdlase elukohajärgsele arestimajale või ajateenijale mõistetud aresti puhul garnisoni arestimajale.
- (2) Kui kohtuotsuse täitmist ei ole edasi lükatud vastavalt käesoleva seadustiku §-le 209 ja süüdlane ei olnud kohtumenetluse ajaks kinni peetud, saadab kohtulahendit täitmisele pöörav maa- või linnakohus süüdlasele määruse, mis ajaks ja millisesse arestimajja ta peab karistuse kandmiseks ilmuma. Määruse koopia ja kohtuotsuse koopia märkega selle jõustumise kuupäeva kohta saadetakse karistuse kandmiseks määratud arestimajale.
- (3) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 sätestatud juhul loetakse aresti kandmise alguseks süüdlase arestimajja saabumise aeg.
- (4) Kui süüdlane ei ilmu määratud ajaks aresti kandmisele arestimajja, teatab arestimajja sellest aresti täitmisele pööranud kohtule. Sel juhul teeb maa- või linnakohtunik määruse süüdlase sundtoomise kohta arestimajja.

§ 206. Konfiskeerimise täitmisele pööramine

- (1) Kui seadusega ei sätestata teisiti, saadab kohtulahendit või kohtuvälise menetleja lahendit täitmisele pöörav menetleja konfiskeeritava aine või eseme asukoha järgsele maavalitsusele kaaskirjaga:

- 1) kohtuotsuse või määruse või kohtuvälise menetleja otsuse või määruse koopia märkega selle jõustumise kohta;
- 2) menetluskohandi koopia konfiskeeritava aine või eseme kohta.

(2) Konfiskeeritud ja riigi omandisse läinud vara võõrandamise, võõrandamisest saadud raha eelarvest seaduslikule valdajale tagastamise ning kiiresti riknevate asitõendite hindamise, võõrandamise ja hävitamise korra kehtestab Vabariigi Valitsus.

§ 207. Kohtuvälise menetleja otsuses ja kohtuotsuses ettenähtud menetluskulude ning muude rahaliste sissenõuete täitmisele pööramine

Kohtuvälise menetleja otsuses ja kohtuotsuses ettenähtud menetluskulud ja muud rahalised sissenõuded pööratakse täitmisele käesoleva seadustiku §-des 201, 203 ja 204 sätestatud korras.

3. jagu

Asjade tagastamine vääртеomenetluses

§ 208. Asjade tagastamine

(1) Kui isikult, kelle suhtes on vääртеomenetlus lõpetatud, on ära võetud dokumente või asju, saadab kohtuotsust täitmisele pöörav maa- või linnakohus jõustunud lahendi asjaomasele asutusele nende dokumentide või asjade tagastamiseks omanikule või seadusjärgsele valdajale.

(2) Kui isikult, kelle suhtes on vääртеomenetlus lõpetatud, on ära võetud dokumente või asju, tagastab otsust täitmisele pöörav kohtuvälise menetleja äravõetud asjad omanikule või seadusjärgsele valdajale või saadab jõustunud lahendi asjaomasele asutusele nende dokumentide või asjade tagastamiseks omanikule või seadusjärgsele valdajale.

(3) Eriõigust tõendava dokumendi tagastamise otsustab dokumendi väljaandnud asutus seaduses ettenähtud alustel ja korras.

4. jagu

Kohtuvälise menetleja lahendi ja kohtulahendi täitmisel tekkivate küsimustelahendamine

§ 209. Vääртеo eest karistusena kohaldatud rahatrahvi ja aresti täitmisele pööramise edasilükkamine

(1) Kui on asjaolusid, mille tõttu ei ole viivitamatult võimalik täita vääртеo eest karistusena kohaldatud aresti, võib lahendit täitmisele pöörav maa- või linnakohus süüdlase avalduse alusel oma määrusega aresti täitmisele pööramise edasi lükata, märkides määruses edasilükkamise alguse ja lõpu kuupäeva.

(2) Kui on asjaolusid, mille tõttu ei ole viivitamatult võimalik täita vääртеo eest karistusena kohaldatud rahatrahvi, võib lahendit täitmisele pöörav maa- või linnakohus või kohtuvälise menetleja süüdlase avalduse alusel oma määrusega rahatrahvi täitmisele pööramise edasi lükata, märkides määruses edasilükkamise alguse ja lõpu kuupäeva.

(3) Aresti täitmisele pööramise edasilükkamisel pööratakse lahend käesoleva seadustiku § 205 lõigetes 2–4 sätestatud korras täitmisele viivitamata pärast edasilükkamise lõpukuupäeva. Määruse koopia aresti edasilükkamise kohta saadetakse arestimajale koos lahendi koopiaga.

(4) Käesoleva paragrahvi lõikes 2 märgitud rahatrahvi täitmisele pööramise edasilükkamisel pööratakse lahend täitmisele viivitamata pärast edasilükkamise lõpukuupäeva. Määruse koopia rahatrahvi täitmise edasilükkamise kohta saadetakse kohtutäiturile koos lahendi koopiaga, millele on tehtud märge lahendi jõustumise kuupäeva kohta.

§ 210. Vääртеo eest karistusena kohaldatud rahatrahvi täitmise tähtaja pikendamine

(1) Mõjuvatel põhjustel võib maa- või linnakohus või kohtuvälise menetleja oma määrusega kohtutäituri avalduse alusel pikendada vääртеo eest karistusena kohaldatud rahatrahvi tervikuna või ositi tasumise tähtaega kuni kuus kuud.

(2) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud määruse koopia saadab kohus või kohtuvälise menetleja kohtutäiturile ja süüdlasele.

§ 211. Vääртеo eest karistusena kohaldatud rahatrahvi asendamine arestiga ja aresti täitmisele pööramine

(1) Maa- või linnakohus teeb karistust täitva kohtutäituri avalduse alusel määruse rahatrahvi asendamise kohta arestiga vastavalt karistuseseadustiku §-le 72, kui süüdlane ei ole rahatrahvi tervikuna määratud tähtjaks tasunud või osastatud rahatrahvi maksmise tähtaega ei järgita, rahatrahvi täitmise tähtaega ei ole pikendatud ja süüdlasel ei ole vara, millele sissenõuet pöörata.

(2) Rahatrahvi osalise tasumise korral arvestatakse tasutud osa asendusaresti pikkuse määramisel proportsionaalselt tasutud summa suurusega.

(3) Kui rahatrahvi asendamine arestiga ei ole mingil põhjusel võimalik või süüdlane on enne asendusaresti kohaldamist rahatrahvi tasunud, teeb maa- või linnakohus määruse, milles jätab kohtutäiturile avalduse rahatrahvi asendamise kohta arestiga rahuldamata.

(4) Käesoleva paragrahvi lõigetes 1 ja 3 nimetatud määruse koopia saadab kohus kohtutäiturile ja süüdlasele.

§ 212. Kohtuvälise menetleja lahendite ja kohtulahendite täitmisel tekkivate küsimuste lahendamine

(1) Käesolevas peatükis reguleerimata küsimused ning muud kohtuvälise menetleja lahendi või kohtulahendi täitmisel ilmnevad kahtlused ja ebaselgused lahendab lahendi teinud kohus või kohtuväline menetleja või lahendit või kohtulahendit täitmisele pööranud kohtuväline menetleja või maa- või linnakohtu kohtunik oma määrusega menetlusosalisi kohtusse kutsumata kirjalikus menetluses.

(2) Määruse koopia saadetakse kohtutäiturile ja menetlusosalisele, keda see puudutab.

18. peatükk RAKENDUSSÄTTED

§ 213-216. [Käesolevast tekstist välja jäetud]

§ 217. Seadustiku jõustumine

Väärteomenetluse seadustik jõustub koos karistusseadustiku jõustumisega.